

Anna Ala-Kokki, Karoliina Harju & Aino Kivioja

ERITYISEN TUEN TARPEESSA OLEVIEN NUORTEN
SOSIAALISTEN TAITOJEN TUKEMINEN TOIMINNALLISIN
KEINAIN

Hoitotyön koulutusohjelma

2016

ERITYISEN TUEN TARPEESSA OLEVIEN NUORTEN SOSIAALISTEN TAITOJEN TUKEMINEN TOIMINNALLISIN KEINAIN

Ala-Kokki, Anna
Harju, Karoliina
Kivioja, Aino
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Joulukuu 2016
Ohjaaja: Mikkonen-Ojala, Tiina
Sivumäärä: 38
Liitteitä: 6

Asiasanat: nuorten yleisimmät mielenterveyshäiriöt, ADHD, Aspergerin-oireyhtymä, sosiaalisten taitojen tukeminen, nuori, lastensuojelun avohuolto

Opinnäytetyö toteutettiin projektina. Opinnäytetyön tarkoituksena oli järjestää kuusi toiminnallista kertaa syksyn 2016 aikana 13–16 vuotiaille nuorille, joilla esiintyy jonkinlaisia erityispiirteitä, kuten ADHD tai Aspergerin oireyhtymä. Tavoitteena oli luoda sellaista materiaalia ja toimintaa Euran kunnalle, jolla tuetaan nuorten sosiaalisia taitoja. Toimintakerrat olivat tutustumiskerta, olympialaiset, pizzan teko, ”150-vuotta sitten Eurassa”-näyttely, tulevaisuuskeskustelu ja metsäretki.

Tavoitteiden saavuttamista arvioitiin nuorten suullisella palautteella jokaisen toimintakerran jälkeen ja viimeisellä kerralla nuorille annettiin paperilomake kirjallista palautetta varten. Nuorista huomasi, että heistä muodostui tiivis ryhmä ja että he ottivat kaikki ryhmän jäsenet huomioon. Vetäytyväisimmätkin nuoret alkoivat ottaa enemmän kontaktia muihin nuoriin.

Opinnäytetyötä voi hyödyntää tulevaisuudessa vastaavanlaisia projekteja suunniteltaessa. Tämän kaltaista toimintaa voisi järjestää nuorille koko lukuvuoden ajan, sillä he kaipaavat järjestettyä tekemistä koulun jälkeen.

ERITYISEN TUEN TARPEESSA OLEVIEN NUORTEN SOSIAALISTEN
TAITOJEN TUKEMINEN TOIMINNALLISIN KEINAIN

Supporting special needs youth by action oriented means

Ala-Kokki, Anna

Harju, Karoliina

Kivioja, Aino

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in nursing

December 2016

Supervisor: Mikkonen-Ojala, Tiina

Number of pages: 38

Appendices: 6

Keywords: ADHD, Asperger syndrome, youth, the most common mental health disorders in youth, supporting social skills, child protection community care

This thesis was done as a functional project. The purpose of this thesis was to organize six functional sessions during fall 2016 for 13 to 16 years old teenagers, who have some special needs like, for example, ADHD or Asperger syndrome. The aim of this thesis was to create material and activities for Eura municipality to support the social skills of these teenagers. The sessions were organized were a session where the kids got to know each other, Olympics, pizza making, "150 years ago in Eura"-exhibition, a conversation about their future and a trip to the woods.

The kids who participated gave oral feedback after each session and after the final session they gave written feedback. By using the feedback we were able to analyze their progress. At the end of the project the kids seemed to be more tightly knit as a group and they took everyone in the group into consideration. Even the most reclusive kids took contact with others.

In the future is possible to exploit this thesis in similar theses. Similar activities could be everyday thing to these kids because they need organised activity after school.

In the future it is possible to use this thesis as a basis for similar theses. Same kind of activities could be conducted for these kids during the entire school year because they need organized after school activity.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	PROJEKTIN TEOREETTINEN TAUSTA	6
2.1	Nuori	6
2.2	Nuorten yleisimmät mielenterveyshäiriöt.....	6
2.3	ADHD	8
2.4	Aspergerin oireyhtymä.....	9
2.5	Lastensuojelun avohuolto	10
2.6	Sosiaalisten taitojen tukeminen.....	11
3	AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA	13
4	PROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITTEET	15
4.1	Projektin taustat	15
4.2	Projekti käsitteenä.....	15
4.3	Projektin eteneminen	16
5	PROJEKTIN SUUNNITTELU	17
5.1	Toimintakertojen toimintasuunnitelma.....	17
5.2	Projektin arviointisuunnitelma.....	22
5.3	Riskit ja resurssit.....	23
6	TOIMINTAKERTOJEN TOTEUTUMINEN	24
6.1	Tutustumiskerta.....	24
6.2	Olympialaiset	26
6.3	Pizzan tekoa	28
6.4	“150 vuotta sitten Eurassa” -näyttely.....	29
6.5	Tulevaisuuskeskustelu	30
6.6	Metsäretki Ruukinpuistolla.....	32
7	TULOSTEN ARVIOINTI.....	33
8	POHDINTA.....	35
	LÄHTEET.....	37
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Nuorten syrjäytymistä tutkittaessa viitataan usein yhteiskunnallisten järjestelmien, kuten koulutus- ja työmarkkinajärjestelmien, ulkopuolelle jäämiseen. Ongelmat liittyvät elämänhallinnan eri osa-alueisiin, kuten matalaan koulutustasoon, sosiaalisiin suhteisiin ja terveydellisiin ongelmiin. Syrjäytyneitä ja syrjäytymisriskissä olevia nuoria on Suomessa arviolta 14 000–100 000 riippuen laskutavasta tai ilmiön määrittelystä. (THL, [www-sivut](#))

Syrjäytymisen indikaattoreina voidaan käyttää lastensuojelun asiakkuuden tai huostanottojen määrää kuvaavia tilastoja. Suomalaisen paikallistutkimuksen mukaan joka kolmannella lastensuojelun avohuollon asiakkaana olevan nuoren vanhemmalla on mielenterveysongelmia ja päihteiden käyttöä. Lapseen liittyviä taustatekijöitä ovat usein psyykkiset ongelmat ja heikko koulumenestys. (Heino, Kestilä & Solantaus 2011). Oppivelvollisuuden päättymisen on tärkeä vaihe nuoren elämässä ja tilanne on vaikea, jos nuori ei saa kunnollista tukea kotoaan. Peruskoulusta siirtyminen toisen asteen opintoihin on ratkaiseva hetki, jolloin riski syrjäytyä kasvaa. (Seppälä 2013, 10, 14.)

Tarkoituksena oli järjestää kuusi toiminnallista kertaa 13–16 vuotiaille nuorille, joilla esiintyy jonkinlaisia erityispiirteitä, kuten ADHD ja Asperger. Opinnäytetyön aihe saatiin Satakunnan ammattikorkeakoululta ja opinnäytetyön tilaajana oli Euran kunta. Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena projektina. Projektin tavoitteena on luoda sellaista materiaalia ja toimintaa Euran kunnalle, jolla tuetaan nuorten sosiaalisia taitoja.

Opinnäytetyön teorettisessa osassa tarkastellaan nuorten yleisimpiä mielenterveyshäiriöitä sekä nuorten sosiaalisten taitojen tukemiseen liittyviä näkökulmia. Opinnäytetyön empiirinen osa koostuu projektimaisen opinnäytetyön vaiheiden kuvauksesta.

2 PROJEKTIN TEOREETTINEN TAUSTA

2.1 Nuori

Nuori ei ole yksiselitteinen käsite ja käsitteen määrittely vaihtelee riippuen tarkoituksesta ja käyttäjästä. Nuorisolain mukaan nuorella tarkoitetaan alle 29-vuotiasta. (Nuorisolaki 27.1.2006/72, 2§.) Toisaalta Suomessa lapseksi määritellään alle 18-vuotias (YK:n lastenoikeuksien sopimus 1 artikla). Lastensuojelulaissa lapseksi määritellään alle 18-vuotias ja nuoreksi 18–20-vuotias (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, 6§). Suomen lainsäädännössä nuoruus määritellään myös sen mukaan, mistä laista on kyse (Kinnunen 2011, 21). Tässä opinnäytetyössä puhuttaessa nuorista tarkoitetaan 13–16 vuotiaita.

Nykykäsityksen mukaan nuoruus on lapsuuden ja aikuisuuden välinen psyykinen kehitysvaihe, joka sijoittuu noin 12–22 ikäluokan välille. Lähtökohtana nuoruusiän määrittelyyn voi olla fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen kehitys, yhteiskunnallinen vastuu ja lainsäädännölliset oikeudet. (Kinnunen 2011, 22.)

Nuoren tulee vähitellen irrottautua lapsuudesta ja löytää oma persoonansa sekä ratkaista iän mukaiset kehitystehtävät. Kehitystehtäviä ovat vanhemmista irtautuminen, tukeutuminen kavereihin, sopeutuminen murrosiän tuomiin fyysisiin muutoksiin ja seksuaalisen identiteetin muodostuminen. (Aalto-Setälä & Marttunen 2007, 207.) Tavanomaisesti kehittyvä nuori suoriutuu ikätasonsa mukaisista velvollisuuksista ja huolehtii omasta terveydestään ja turvallisuudestaan. Nuoren perhetilanne, vanhempien huolenpito, sosiaalinen ympäristö ja mahdolliset mielenterveys- sekä päihdeongelmat vaikuttavat suuresti nuoren kehitystehtävistä suoriutumiseen. (Karlsson & Marttunen 2013, 12.)

2.2 Nuorten yleisimmät mielenterveyshäiriöt

Yleisimpiä nuorten mielenterveyshäiriöistä ovat mieliala-, ahdistuneisuus-, käytös- ja päihdehäiriöt. Monet mielenterveyshäiriöt ilmaantuvat ensi kertaa nuoruudessa. Noin puolet aikuisiän mielenterveyshäiriöistä on alkanut jo ennen 14 vuoden ikää ja noin

kolme neljästä ennen 24. ikävuotta. Mielen­terveyshäiriöitä on nuorilla noin kaksi kertaa enemmän kuin lapsilla. Mielen­terveyshäiriöt ovat yleisiä; joka viides nuori kärsii jostain mielen­terveyden häiriöstä. (Marttunen, Huurre, Strandholm & Viialainen 2013, 10.)

Nuorten mielen­terveyden häiriöissä samanaikaiset häiriöt ovat yleisiä. Ainakin puolella niistä nuorista, joilla on joku mielen­terveyshäiriö, on kaksi tai useampia samanaikaisia häiriöitä. Samanaikaisten häiriöiden tunnistaminen on tärkeää, koska usein samaan aikaan esiintyvät häiriöt ovat vakavampia ja vaikeammin hoidettavia. (Marttunen ym 2013, 10.) Häiriöiden varhainen tunnistaminen ja hoito ovat tärkeitä, jotta nuoruuden kehitysmahdollisuutta ei hukata. Varhainen hoito myös parantaa häiriön pitkäaikaisennustetta. (Aalto-Setälä & Marttunen 2007, 207.) Nuoren mielen­terveyshäiriön jatkuvuus aikuisikään on sitä todennäköisempää, mitä vakavampi häiriö on (Marttunen 2009, 45–48).

Mielen­terveyden häiriö uhkaa vakavasti nuoren kehitystä (Aalto-Setälä & Marttunen 2007, 207). On tärkeää arvioida nuoren toimintakykyä eri asioissa, suoriutuuko nuori koulutyöstä tai muista velvollisuuksistaan, huolehtiiko hän omasta terveydestään ja turvallisuudestaan niin kuin muut saman ikäiset. Mielen­terveyden häiriöön viittaavat oireet haittaavat yleensä esimerkiksi koulutyötä, jolloin poissaoloja voi ilmaantua aiempaa enemmän tai suoritustaso voi laskea. Ihmissuhteisiin voi tulla ongelmia, joita ei ole ennen ollut. Nuori voi esimerkiksi vetäytyä, riidellä tai olla aggressiivinen. Jotta nuori saisi tarvitsemansa avun ajoissa, on tärkeää tunnistaa vakava ja kehitystä estävä tai hidastava oireilu. (Marttunen ym. 2013, 11.) Suuri osa mielen­terveyshäiriöistä kärsivistä nuorista ei kuitenkaan saa tarvitsemaansa hoitoa. Esimerkiksi vakavasti masentuneista suomalaisnuorista alle puolet on psykiatrisessa hoidossa. (Marttunen 2009, 45–48.)

Tässä työssä käsitellään nuorten mielen­terveys­ongelmista ADHD:tä sekä Aspergerin oireyhtymää, joka puolestaan kuuluu lasten laaja-alaisiin kehityshäiriöihin. (Huttunen 2015)

2.3 ADHD

ADHD eli aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö on keskushermoston kehitykseen liittyvä neuropsykiatrinen häiriö. ADHD voidaan jakaa kolmeen tyyppiin sen mukaan, mitkä oireet korostuvat: tarkkaamattomuuspainotteiseen, impulsiivisuus- ja ylivilkkauspainotteiseen ja näiden yhdistelmään. (Marttunen ym. 2013, 79.) Kaikilla on välillä vaikeuksia keskittyä ja impulsiivista käytöstä voi esiintyä kenellä tahansa kuitenkin sen olematta ADHD. ADHD on neurobiologinen häiriö, jonka oirekuvan kehittymiseen voivat vaikuttaa perinnölliset tekijät, raskauteen ja synnytykseen liittyvät tekijät, synnynnäiset rakenteelliset ominaisuudet ja erilaiset psykososiaaliset tekijät. (ADHD-liiton www-sivut)

ADHD- diagnoosi edellyttää, että useat pitkäaikaiset oireet esiintyvät yhtä aikaa vähintään 6 kuukauden ajan. Osa oireista on ilmennyt jo ennen seitsemän vuoden ikää. Piirteet poikkeavat iän ja kehitysvaiheen mukaisista odotuksista. Oireista aiheutuu selvää haittaa ja ne ilmenevät vähintään kahdella eri elämänalueella, esimerkiksi kotona ja koulussa. (Marttunen ym. 2013, 79.) Diagnoosin tekemiseen osallistuu lääkärin lisäksi myös usein psykologi, neuropsykologi tai muita erityisasiantuntijoita. Tutkimuksessa kartoitetaan ihmisen kokonaistilannetta ja muita mahdollisia oireita aiheuttavia tekijöitä. (ADHD-liiton www-sivut.) Hoitamaton ADHD voi tulevaisuudessa vaikeuttaa merkittävästi opinnoissa suoriutumista, työelämässä pärjäämistä tai aiheuttaa muita psykiatrisia ongelmia, kuten masennusta, runsasta päihteiden käyttöä ja syrjäytymistä. ADHD:n kanssa esiintyviä samanaikaisia häiriöitä voivat olla esimerkiksi hienomotoriikan ongelmat, puheen ja kielenkehityksen viivästymät, oppimisongelmat, sosiaalisten taitojen puutteellisuus, unihäiriöt, ahdistuneisuushäiriöt sekä Touretten-oireyhtymä. (Käypä hoito-suositus 2013.)

ADHD:ta tavataan noin viidellä prosentilla 6–18-vuotiaista ja ADHD:ta esiintyy vähemmän nuorilla kuin lapsilla. Tämä johtuu osittain siitä, että yliaktiivisuuden ja impulsiivisuuden oireet usein lievittyvät lapsen kasvaessa ja erityisesti nuoruusiän kuluessa, niin ettei diagnostinen kynnyks enää ylity. Toimintakykyä haittaavia oireita on yli puolella niistä nuorista aikuisista, jotka ovat lapsena saaneet ADHD-diagnoosin. ADHD:ta näyttää myös esiintyvän enemmän pojilla kuin tytöillä. Tämä voi johtua

siitä, että tyttöjen ADHD jää useammin tunnistamatta, koska se ilmenee poikia tavallisemmin tarkkaamattomuutena ja keskittymisvaikeuksina, ei läheskään aina impulsiivisena käytöksenä ja ylivilkkautena. Tästä johtuen muut ihmiset eivät välttämättä havaitse oireita. Tarkkaamattomuuteen painottuvaa ADHD:n alatyyppejä on tytöillä ja pojilla lähes yhtä paljon, kun muita alatyyppejä on pojilla enemmän. (Marttunen ym. 2013, 80–94.)

2.4 Aspergerin oireyhtymä

Aspergerin oireyhtymä kuuluu lasten laaja-alaisiin kehityshäiriöihin. Sille on ominaista ongelmat toisten ihmisten tunnetilojen ymmärtämisessä ja siitä johtuvat kommunikaatio-ongelmat sosiaalisessa vuorovaikutuksessa sekä erilaiset kaavamaiset käyttäytymistavat. Asperger on luonteeltaan pysyvä ja siitä kärsivillä ilmenee myös aikuisiällä vaikeuksia ymmärtää toisten ihmisten tunteita, minkä tuloksena henkilöillä on usein erilaisia vaikeuksia ihmissuhteissa. (Huttunen 2015.)

Asperger-henkilöllä saattaa esiintyä häiriöitä stressinsietokyvyssä, vuorokausirytmissä ja muistitoiminnoissa. Aistien välittämä tieto ja sen tulkinta on yksilöllistä sekä eriasteisesti poikkeavaa. Asperger saattaa näkyä ulospäin katsekontaktin, äänenkäytön, puheilmaisun tai kehonkielen lievinä poikkeavuuksina. Oireyhtymään liittyvät oireet saattavat vaihdella paljonkin henkilön, ympäristön ja tilanteen mukaan lievistä täysin invalidisoiviin. (Autismi- ja Aspergerliitto ry:n [www-sivut](#).) Oireyhtymään liittyy myös erityisiä vahvuuksia, joista tyypillisimpiä ovat äärimmäinen rehellisyys ja oikeudentunto, hyvä yksityiskohtien taju, kyky ajatella omaperäisesti ja kiinnostus monimutkaisiin vuorovaikutusjärjestelmiin. Aspergerille on luonteenomaista, että runsaasti aistiärsyksiä sisältävä ympäristö ja lähikontaktit muiden ihmisten kanssa raskastavat hermostoa ja voivat saattaa elimistön jopa useita vuorokausia kestäväan yliviireys- ja/tai uupumustilaan. Oleskelu rauhallisessa aistiympäristössä, liikunta ja uppoutuminen mielenkiintoiseen tekemiseen lievittävät yleensä oireita. (Suomen Aspergeryhdistyksen [www-sivut](#).)

Aspergeriä esiintyy noin yhdellä sadasta lapsesta. Asperger on kehityksellinen häiriö, jonka syyt ovat suurelta osin tuntemattomia. Perinnöllisten tekijöiden tiedetään näyttelevän jonkinlaista osaa oireyhtymän synnyssä. Lapsuudessa Asperger on yleisempi pojilla, mutta aikuisiällä sukupuolierot oireyhtymän esiintyvyydessä pienenevät. (Huttunen 2015.)

Vanhempien epäillessä lapsessaan Aspergerin oireyhtymää on aina tärkeää kääntyä lastenpsykiatrin puoleen. Varhainen hoitoon hakeutuminen luo parhaat edellytykset lapsen pidemmän aikavälin hoidolle ja kuntoutukselle. Lapsia ja nuoria, joilla on Aspergerin oireyhtymä, voidaan auttaa monin tavoin erilaisilla käyttäytymisterapeuttisilla keinoilla, jotka auttavat lasta jäsentämään kokemuksiaan, ilmaisemaan omia tunteitaan ja tulkitsemaan paremmin toisten ihmisten tunteita. Aspergerin oireyhtymään ei ole olemassa parantavaa lääkehoitoa, mutta psyykenlääkkeet saattavat lievittää oireita pahentavaa ahdistuneisuutta, masentuneisuutta ja impulsiivisuutta. Lapsilla, joilla on Aspergerin oireyhtymä, ilmenee usein univaikeuksia, joita voidaan lievittää melatoniinilla. (Huttunen 2015.)

2.5 Lastensuojelun avohuolto

Lastensuojelun tarkoituksena on tukea vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa ja lastensuojelua toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Lastensuojelussa on käytettävä ensisijaisesti avohuollon tukitoimia, jollei lapsen etu muuta vaadi. Jokaisella kunnalla on velvollisuus tarjota lastensuojelua. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, §4.) Lastensuojelu on kaikkiaan laaja kokonaisuus, joka jaetaan peruspalveluihin, ehkäisevään lastensuojeluun ja lapsi- sekä perhekohtaiseen lastensuojeluun (Peninkangas 2012, 9). Lapsi- ja perhekohtaisessa lastensuojelussa on monta eri osa-aluetta, kuten ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö, lastensuojelun avohuolto, sijaishuolto, huostaanotto, sijoitus ja jälkihuolto (Pitkänen 2011, 9–15).

Lastensuojelun palveluita, jotka eivät sisällä huostaanottoa, kutsutaan lastensuojelun avohuolloksi. Avohuollon tukitoimien tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatuskykyä ja -mahdollisuuksia. Tukitoimia ovat mm. lapsen taloudellinen ja muu tukeminen koulunkäynnissä, ammatin ja asunon hankkimisessa, työhön sijoittumisessa ja muiden henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttymisessä. Tarkoituksena on myös järjestää lapsen kuntoutumista tukevia hoito- ja terapiapalveluita. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, §34–36.) Tukitoimet suunnitellaan yksilöllisesti ja asiakassuunnitelman mukaisesti niin, että palvelut tuottavat perheelle konkreettista hyötyä ja turvaavat lapsen hyvinvointia. Avohuollon tukitoimet voivat kohdistua yksin lapseen tai vanhempiin tai se toteutetaan koko perheen palveluna. (Aalto 2013, 12.)

Avohuolto ja avohuollon tukitoimet perustuvat siihen, että sitä toteutetaan yhteisymmärryksessä huoltajien ja yli 12-vuotiaan suostumuksella (Aalto 2013, 14). Perheen erityispiirteiden huomioiminen, jokaisen perheenjäsenen äänen kuuleminen ja motiivointi muutokseen mahdollistavat perheen hyvinvoinnin vahvistumisen (Peninkangas 2012, 15).

2.6 Sosiaalisten taitojen tukeminen

Sosiaalisuus on synnynnäinen temperamenttipiirre ihmisessä. Sen sijaan sosiaaliset taidot ovat opittua ja harjoiteltua taitoa selvitä sosiaalisista tilanteista. Sosiaalisten taitojen kehitys on projekti, jossa ihminen omaksuu yhteisönsä asettamat arvot, normit ja käyttäytymismallit ja siten täyttää yhteisönsä sosiaaliset vaatimukset. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen, Vilén & Söderström 2003, 86.)

Sosiaaliset taidot voidaan määrittää hyväksyttäväksi, opituksi käyttäytymiseksi. Sosiaaliset taidot luovat edellytyksiä rakentavaan vuorovaikutukseen toisten kanssa. Sosiaalisiin taitoihin kuuluvat vuorovaikutustaidot, joista sosiaalisesti taitava henkilö pystyy suoriutumaan onnistuneesti. (Kauppila 2000, 129.)

Sosiaaliset taidot voivat olla puutteelliset ja niitä on vaikeaa oppia. Tunnetilojen, kuten masennuksen, pelon tai ahdistuksen ilmaisemisen vaikeutta voidaan selittää useilla eri tekijöillä. Neurobiologiisiin tekijöihin, kuten autismiin liittyy vajavuutta sosiaalisissa taidoissa. Sosiaaliset taidot eivät kehity itsekseen ja niiden kehittämiseen tarvitaan runsaasti harjoitusta. Sosiaalisten taitojen puutetta voi selittää myös lääkityksen sivuvaikutuksesta johtuvilla tekijöillä. (Kielinen, Loukusa, Mattila & Moilanen 2012, 1453.) Sosiaalisten taitojen puutteellisuus voi johtua myös elinympäristössä tapahtuvista muutoksista. Uudessa elämäntilanteessa sosiaalisten taitojen kehittämisen mahdollisuus voi puuttua. (Burlison & Greene 2003, 595.)

Koululla on aitiopaikka sosiaalisten taitojen tukijana. Kouluissa sosiaalisia taitoja tuetaan erilaisissa ryhmätilanteissa, mikä auttaa oppilaita kehittämään omia sosiaalisia taitojaan. Esimerkiksi liikuntatunnit antavat toiminnan kautta tukea omien sosiaalisten taitojen harjoittamiseen. (Joronen & Koski 2010, 117.) Ryhmän merkitys yksilön sosiaalisten taitojen tukemisessa on merkittävä. Ryhmässä yksilö voi havainnoida omia sosiaalisia taitojaan ja hän voi oppia peilaamalla omaa käyttäytymistään muihin ryhmän jäseniin. Ryhmän muotoutuminen sekä sen luoma yhteinen kannustava ilmapiiri tukee yksilöä kehittämään tiedostamattomallakin tasolla sosiaalisia taitoja. Ryhmä luo kokemuksen voimaantumisesta sekä ryhmään kuulumisen tarpeesta, jos se muodostuu yksilöistä, joilla on samanlaisia tarpeita. (Ekström, Leppämäki & Vilèn 2008, 14.)

Sosiaalisia taitoja voidaan tukea toiminnallisilla menetelmin. Toiminta voi olla arkeen liittyvien asioiden harjoittelua yhdessä, kuten kaupassakäyntiä, siivousta tai kirjastoon menemistä. Musiikkia voidaan hyödyntää toiminnallisissa menetelmissä. Musiikkitoiminta voi olla vuorovaikutuksen tukena ryhmässä, koska esimerkiksi musiikin kuuntelu tai yhdessä soittaminen lisäävät sosiaalisia taitoja. Liikunnan vaikutus mielen ja kehon yhteyteen on ollut länsimaissa viime aikoina tutkimuksen kohteena. Liikekieltä voidaankin hyödyntää sosiaalisten taitojen tukemisessa. Keho ja sen terveys vaikuttavat yksilön mielialaan ja minäkuvaan. Ryhmän kanssa liikunta harjoittaa sosiaalisia rooleja ja erilaisia sosiaalisia tilanteita. Erityisesti joukkuepelit tukevat yksilön sosiaalisia taitoja. (Ekström ym. 2008, 21.)

3 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA

Yhteistyö ja auttamisen etiikan toteutuminen lastensuojelun ja psykiatrian välillä on tärkeää. Merkittävä osa asiakkaista on molempien organisaatioiden asiakkaita samanaikaisesti. Lastensuojelun ja psykiatrian rajapinnalla -projektissa (Lapsyke) toteutettiin lastensuojelun ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon rajapintatyöskentelyyn liittyviä hankkeita vuosina 2010–2011. Hankkeita tarkasteltiin asiakkaiden, työntekijöiden, palvelutuotannon ja lainsäädännön näkökulmasta. Hankkeessa tutkittiin erityisesti asiakaslähtöisyyttä ja kohderyhmänä oli lastensuojelun sekä nuorisopsykiatrisen poliklinikan asiakkaina olevat nuoret ja heidän huoltajansa. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselylomaketta ja tutkimustuloksia tarkasteltiin artikkelin muodossa. Yleisesti voidaan todeta, että huoltajat olivat tyytyväisiä lastensuojelun ja nuorisopsykiatrisen poliklinikan asiakaslähtöisyyteen. (Pelander & Timonen-Kallio 2012. 5, 19.)

Heikkinen (2015) on tehnyt pro- gradu- tutkielman Lasten yhteisöllisestä ryhmätoiminnasta. Tutkimus tarjoaa tietoa siitä, miten ”vihreän hoivan” (green care) palvelut soveltuvat osaksi ehkäisevää lastensuojelun avohuollon työtä. Vihreä hoiva tarkoittaa interventiota joiden tarkoituksena on edistää fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia, takajatuksena luonnon hyvinvointivaikutukset. Teemoina ovat eläin-, luonto-, puutarha- ja maatala-avusteinen toiminta. Tutkimus on tehty Pelastakaa lapset ry:n *Läheltä tueksi* – hankkeen toiveesta ja lähtökohdista. Tutkimus toteutettiin ryhmätoimintana lapsille ja heidän vanhemmilleen, jotka ovat tukiperhejonossa. Perheitä oli vuoden aikana kahdeksan, joissa lapsia oli 16. Kohderyhmä ja vetäjät olivat pääosin tyytyväisiä ja toiminta kaikkien mielestä laadukasta. (Heikkinen 2015. 2, 10, 69.)

Aaltonen ja Kotiranta (2015) toteuttivat toiminnallisen opinnäytetyön Satakunnan sairaanhoitopiirin nuorisopsykiatriselle kuntoutusosastolle syksyllä 2015. Projekti toteutettiin kuutena toimintakertana, joiden teemoina olivat liikunta ja kulttuuri. Tavoitteena oli tukea nuorten mielenterveyskuntoutujien sosiaalisia taitoja ja luoda onnistumisen kokemuksia. Tuloksia arvioitiin nuorten suullisella ja kirjallisella palautteella sekä hoitajien arvioinnilla toimintakertojen vaikuttavuudesta nuoriin. Tulokset olivat suppeita eikä niitä voitu luotettavasti yleistää. Tuloksilla ei voitu myöskään kuvata tavoitteiden saavuttamista. (Aaltonen & Kotiranta 2015. 2, 40–41.)

Lastensuojelulakia toteuttavat henkilöt voivat toisinaan miettiä hyötykö lapsi perheelle tarjotuista palveluista, kun samat ongelmat toistuvat uudelleen ja uudelleen. Kestilän (2016) tutkimuskohteena olivat epävakassa kasvu ympäristössä ja lastensuojelun asiakkaina kasvaneet lapset. Tavoitteena oli kuvata ja nostaa näkyvästi esille kohderyhmän arjesta selviytymistä. Tutkimuksessa tarkasteltiin myös mitkä olivat kasvua tukevia asioita päihdeperheessä. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten lastensuojelu on lastensuojelulapsien mielestä kokemuksena onnistunut ja miten sitä voisi vastaisuudessa kehittää. Tutkimusaineistona käytettiin asiakirjoja ja haastatelluita 15–25-vuotiailta ympäri Suomea, yhteensä 117 kriisiperheestä aikavälillä 1980–2004. Tutkimuksessa tuli ilmi, että perheet olivat saaneet runsaasti lastensuojelun ehkäisevän avohuollon palveluita. Siitä huolimatta elämä oli epävakaa ja perheet hajoivat. Lapsi oli perheen ja lastensuojeluinstituution välissä jääden vähemmälle huomiolle. Toimijoilla ei ollut apuvälineitä kohdata lasta yksilönä tai lasta ja vanhempia kokonaisuutena. (Kestilä 2016 7, 11, 75.)

Metsävainio (2013) on tutkinut sosiaalista toimintakykyä tavoitteenaan luoda siitä käsiteanalyysi. Tekijän mukaan on hyvä löytää ja tietää ne osa-alueet, jotka koostavat sosiaalisen toimintakyvyn. Sosiaalinen toimintakyky on tärkeää yksilön kokonaishyvinnön kannalta, sillä se parantaa elämänlaatua ja -hallintaa sekä tekee elämästä tyydyttävää. Sosiaalista toimintakykyä tukemalla voi ennaltaehkäistä ongelmien syntymä ja auttaa niitä nuoria, joilla niitä ongelmia jo on. Työelämässä ei kuitenkaan ole hyviä käytänteitä ja työkaluja sosiaalisen toimintakyvyn arvioimiseen. Arvioiminen on myös hankalaa, koska sosiaalinen toimintakyky on vahvasti sidoksissa aikaan ja paikkaan. Sosiaalinen toimintakyky käsitteenä on niin monimerkityksinen, että sitä on vaikea selittää tyhjentävästi sosiaalisen toimintakyvyn kriteereitä ja mittareita. Toimintakyvyllä, johon liittyy merkittävästi sosiaalinen toimintakyky, on suuri merkitys arjesta selviytymiseen ja yhteiskunnan asettamien haasteiden voittamiseen. (Metsävainio 2013 2, 101.) Aikaisemmat tutkimukset ovat nähtävissä liitteessä 6.

4 PROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli järjestää kuusi toiminnallista kertaa 13-16 vuotiaille nuorille, joilla esiintyy jonkinlaisia erityispiirteitä, kuten ADHD ja Aspergerin oireyhtymä. Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda sellaista toimintaa ja materiaalia Euran kunnalle, jolla tuetaan nuorten sosiaalisia taitoja.

4.1 Projektin taustat

Opinnäytetyön suunnittelu alkoi maaliskuussa 2016, jolloin koulussa jaettiin opinnäytetöiden aiheita opiskelijoiden kesken. Opinnäytetyö tuli toteuttaa pari- tai ryhmätöinä, mikä sopi tämän opinnäytetyön tekijöille, sillä jo ennenkin tekijät olivat päättäneet tehdä opinnäytetyön kolmestaan. Yleisesti kaikki opinnäytetyön aiheet liittyivät mielenterveys- ja päihdetyöhön, joista tekijöillä oli jo kokemusta ja kiinnostusta aiheita kohtaan. Aluksi aiheena oli lasten ja nuorten käyttämät mielenterveyspalvelut Euran kunnassa. Opinnäytetyön nimeksi tuli lopulta ”Erityisen tuen tarpeessa olevien nuorten sosiaalisten taitojen tukeminen toiminnallisilla keinoin”. Opinnäytetyön tilaajana toimi Euran kunta ja opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä syksyllä 2016. Eurasta valikoitui projektin tekijöille yhteyshenkilö, jonka kanssa alettiin pitämään yhteyttä puhelimitse ja sähköpostitse.

4.2 Projekti käsitteenä

Projekti on tavoitteellinen, ajallisesti rajattu hanke. Projektin toteuttamiseen on ennalta määritetty tietty ihmisistä koostuva ryhmä tai organisaatio. Projektin kesto ja laajuus voivat vaihdella projektista riippuen. Projekteille yhteistä on tavoitteiden realistisuus ja selkeys. Projektiin määritellään resurssit sekä aikataulut. Projektilla on aina tietty aloitusajankohta sekä sovittu lopetusajankohta. (Jyväskylän kristillisen opiston www-sivut 2013.)

Projektityö-menetelmä sopii parhaiten tilanteisiin, joissa toteutukseen ja haluttuun lopputulokseen pääsemiseen vaaditaan useiden eri tahojen osallistumista. Projektien lopputulos on yleensä tarkastikin määriteltävissä. Suunnitteluvaiheessa on huomioitava

projektityön tuotoksen mahdollinen jatkuvuus tulevaisuudessa. Projektisuunnitelman laatiminen projektin aloitusvaiheessa toimii päätöksenteon tukena sekä kustannusten ja aikataulun hallintana. Projektisuunnitelma antaa projektitekijöille käsityksen siitä, mitä projektilta halutaan sekä kuinka projektin tavoitteisiin päästään. Projektin edessä sen toteutumiseen kuuluvat erilaiset suunnittelupalaverit sekä projektin tehtävien toteutukset. Projektin päättyessä määritetään lopputulos sekä tehdään projektista loppuraportti. (Pelin 2011, 345.)

Projektimainen opinnäytetyö on työelämän kehittämistyö, joka tavoittelee käytännön toiminnan kehittämistä, ohjeistamista, järjestämistä tai järjeistämistä. Projektimaisella opinnäytetyöllä on siten yleensä toimeksiantaja. Projekti voi olla jonkin tilaisuuden tai tapahtuman suunnitteleminen tai järjestäminen. Projektimainen opinnäytetyö on kaksiosainen kokonaisuus, joka sisältää produktion eli toiminnallisen osuuden ja dokumentoinnin eli opinnäytetyöraportin. Projektimaisen opinnäytetyön tulisi pohjata ammattiteorialle ja sen tuntemukselle, ja siten projektimaisen opinnäytetyöraportin tulee aina sisältää teoreettinen viitekehys. (VirtuaaliAMK, -www-sivut.)

Opinnäytetyö toteutettiin projektina, sillä tekijöitä oli useampia ja kohderyhmä oli ennalta määritetty. Projekti kesti määrätyn ajan ja se oli tavoitteellinen. Projektilla oli tilaaja, joka voi mahdollisesti hyödyntää projektia vielä myöhemmin. Opinnäytetyössä on kuvattu produktio sekä dokumentointi. Projektimainen opinnäytetyö oli paras mahdollinen vaihtoehto opinnäytetyön toteuttamiselle, koska tarkoituksena oli järjestää toimintakertoja.

4.3 Projektin eteneminen

Projektin aiheen valinta tapahtui keväällä 2016. Huhtikuun alussa sovittiin ensimmäinen tapaaminen Euran kunnan sosiaali- ja terveystalouden työntekijöiden kanssa, jolloin projektintekijät saivat kuulla, minkälaisia ideoita heillä oli. Tapaamisessa ideoita tuli paljon ja aluksi suunniteltiin, että aiheena olisi suunnitella tekemistä nuorten kesäleirille ja mennä vetämään yksi päivä leirillä. Seuraava tapaaminen sovittiin toukokuun alkuun, jolloin opettajan kanssa oli tultu siihen tulokseen, että kesäleiri tulee liian nopealla aikataululla ja että projektintekijät eivät kesätöiltään ja pitkältä välimatkalta eh-

tisi osallistua kesätoimintaan. Opinnäytetyön yhteyshenkilön kanssa asiasta keskusteltiin ja yhdessä ideoitiin, että opinnäytetyöntekijät suunnittelevat kuusi toimintakertaa erityisen tuen tarpeessa oleville yläasteikäisille nuorille, jotka ovat lastensuojelun avo- huollon asiakkaita. Tavoitteeksi asetettiin, että toimintakerrat ovat sosiaalisia taitoja tukevia. Pääasialliseksi yhteydenpitovälineeksi valittiin sähköposti. Alustavaksi toimintakertojen ajankohdaksi sovittiin syksy 2016.

Aiheen varmistuttua projektin työstäminen alkoi teoriatiedon hakemisella ja tutustumisella aikaisempiin tutkimuksiin ja projekteihin, joita hyödynnettiin projektin suunnittelussa. Projektin teoriaosuus kirjoitettiin suurimmaksi osaksi kevään ja syksyn 2016 aikana. Kesällä 2016 suunniteltiin alustavasti toimintakertojen sisältö, jota vielä muokattiin viimeisimpään muotoon alkusyksystä. Työnjako projektintekijöiden välillä tuntui luontevimmalta siten, että jokainen vastasi kahdesta toimintakerrasta sekä teorian että toimintakertojen suunnitelmien osalta. Vaikkakin jokaisella oli omat vastuualueensa, oli jokainen projektintekijä tiiviisti mukana jokaisessa toimintakerrassa. Opinnäytetyön ohjaajan kanssa yhteistyö oli ajoittain hyvinkin tiivistä ja hänen kanssaan keskustellessa ajatukset selkiytyivät suunnitelmien osalta. Loppukevästä 2016 toimitettiin projektisuunnitelma ja lupahakemus Euran kuntaan 5.7.2016. Lupa projektin toteuttamiselle saatiin elokuussa 2016. Lopullinen ohjelma vahvistui 9.9.2016 ja se lähetettiin opinnäytetyön yhteyshenkilölle. Opinnäytetyön teoriaosuutta kirjoitettiin kevään ja syksyn 2016 aikana. Toimintakerrat toteutettiin 16.9–7.10.2016. Kertojen jälkeen kirjoitettiin toteutuksen kuvaukset, arviointi ja pohdinta sekä viimeisteltiin teoriaosuus. Valmiin opinnäytetyön raportointi on joulukuussa, jolloin työ luovutetaan tilaajalle. Tarkempi ajankäyttösuunnitelma on esitetty liitteessä 5.

5 PROJEKTIN SUUNNITTELU

5.1 Toimintakertojen toimintasuunnitelma

Kesäkuussa 2016 kaksi projektintekijää kävi Eurassa tapaamassa toimintakertoihin osallistuvia nuoria ja heidän vanhempiaan yhteyshenkilön johdolla. Tässä vaiheessa tekijät eivät olleet tehneet vielä alustavaa suunnitelmaa siitä, mitä toimintakertoihin

sisältyisi syksyllä. Tarkoituksena oli kysyä nuorilta itseltään, minkälaista toimintaa he haluaisivat toimintakertoihin ja tarkoituksena oli myös toteuttaa yksi tai kaksi nuorten toivomaa toimintakertaa. Projektintekijät olivat laatineet kyselylomakkeen, joka on nähtävissä liitteessä 1. Kyselylomakkeeseen nuoret saivat itse kirjoittaa ehdotuksensa, mikäli eivät olisi halunneet suoraan kertoa niitä projektintekijöille.

Projektintekijöiden saavuttua Euran nuorisotalolle paikalla oli yhteyshenkilö, projektin nuoret ja yhden nuoren vanhempi. Kaikki olivat kokoontuneet keittiöön ja projektintekijät esittelivät itsensä ja opinnäytetyön idean ja tarkoituksen sekä ajankohdan suurin piirtein, koska päivämääriä tarkalleen ei vielä tiedetty. Nuoret eivät oikeastaan mitenkään osoittaneet kiinnostusta projektintekijöihin, vaan nopeasti kahvit juotuaan menivät yleisiin tiloihin oleilemaan. Yhteyshenkilö kehotti heitä palaamaan takaisin keskustelemaan ja muutama nuori tuli takaisin. Nuoret eivät kyselyistä ja keskustelusta huolimatta osanneet sanoa juuri mitään tai kirjoittaneet paperille ehdotuksiaan siitä, mitä haluaisivat tehdä. Yksi ehdotus kuitenkin saatiin. Opinnäytetyön yhteyshenkilö arvioi tilaisuuden päätyttyä kolmin keskeisessä keskustelussa, että nuoret ovat kyllä kiinnostuneita ja heidät saa mukaan toimintaan, mutta ovat ujoja uusien ihmisten kanssa. Tapaaminen kesti noin tunnin ja sovittiin, että yhteyshenkilö toimittaa vielä kyselylomakkeen nuorille täytettäväksi ja vastaukset lähetetään sähköpostilla takaisin projektintekijöille. Vastauksien pohjalta laadittiin kesän aikana esite kotiin vanhemmille ja nuorille tiedoksi, mitä ohjelmaa on luvassa syksyllä päivämäärineen. Esite on kuvattu liitteessä 2.

Toimintakertoja pohdittaessa projektintekijät mieltivät mahdollisimman monipuolista tekemistä ja toimintaa, mitkä olisivat sosiaalisia taitoja tukevia. Hankaluuksia tuotti toimintakertojen päivämäärien päättäminen, sillä kesällä ei ollut vielä tiedossa projektintekijöiden lukujärjestyksiä. Ei haluttu, että toimintakerrat menevät päällekkäin mahdollisten koulupäivien kanssa. Päivämäärät saatiin päätettyä loppukesästä, jolloin koulupäivät olivat tiedossa. Päivämäärien selkiinnyttyä yhteyshenkilö varasi Euran nuorisotilat niille päiville, jolloin toimintakerrat siellä järjestettäisiin. Kaikkien toimintakertojen tuli tapahtua Eurassa, koska ryhmän kanssa ei ollut mahdollista liikkua kauemmas, kun projektintekijät eivät saaneet vastuu- ja taloudellisista syistä kuljettaa nuoria

paikasta toiseen. Päätettiin, että nuorisotiloilla tapahtuvat toiminnot olivat ensimmäisellä kerralla tutustumisleikit, sitten pizzan teko sekä viimeisellä viikolla tulevaisuuskeskustelu.

Muutamit toimintakertojen sisällöt saatiin päätettyä helposti, kuten olympialaiset sekä metsäretki. Ensin suunniteltiin, että metsäretkellä mentäisiin luontopolulle missä olisi laavu makkaranpaistoa varten. Tällaista ei kuitenkaan läheltä löytynyt, joten päätettiin, että metsäretki tapahtuisi Kauttuan Ruukinpuistolla, jonne nuoret pääsisivät itse tulemaan. Makkaranpaisto jätettiin pois, sillä Ruukinpuistossa ei ollut laavua ja makkaranpaiston tilalle otettiin valmiiksi tehdyt eväsleivät. Projektintekijöiden oli hankalaa keksiä tekemistä Eurassa, sillä projektintekijät eivät tunteneet kuntaa eivätkä löytäneet Euran kunnan sivuilta tarpeeksi tietoa, mitä kunnassa voisi tehdä. Alkuperäisen suunnitelman mukaan ohjelmassa oli toimintakerta, jolloin mennään pelaamaan paintballia nuorten kanssa. Se piti kuitenkin muuttaa taloudellisten resurssien takia, jolloin tilalle päätettiin ottaa ”150 vuotta sitten Eurassa” -näyttely. Ennen näyttelyä projektintekijät näkivät parhaaksi varata myös urheilutalolta painisalin. Tämä osoittautui hyväksi ideaksi, sillä tuli ilmi, että näyttelyn kiertäminen kestäisi suunniteltua lyhyemmän ajan.

Seuraavaksi kuvataan toimintakertojen toteutussuunnitelma

Tutustumiskerta 16.9.2015

Ensimmäiseksi toimintakerraksi oli varattu Euran nuorisotilat ajalle kello 16–18. Ennen ensimmäistä kertaa projektintekijät tulostivat nuorille uuden aikataulun ja olivat etsineet internetistä erilaisia tutustumisleikkejä, jotka voisivat sopia ryhmän ikäluokalle. Leikeiksi valittiin, vessapaperijuttu, läpsy, tuntotaulu, nimirinki ja sähkömuraaja. Leikit kirjoitettiin ylös ja varattiin tarvittavat välineet niihin, eli vessapaperirulla ja jokin pieni esine sekä tyhjiä paperiarkkeja. Tutustumisleikkejä varattiin riittävästi siltä varalta, etteivät ne loppuisi kesken ja, että projektintekijät voisivat valita leikeistä sopivimmat, nähdessään minkälaisia nuoria on kyseessä. Projektinvetäjät varmistivat vielä yhteyshenkilöltä, montako nuorta on ilmoittautunut tulevaksi ja onko yhteyshenkilö tulossa itse paikalle. Yhteyshenkilön vastattua projektintekijät suunnittelivat hakevansa kaupasta tarvikkeet eväitä varten ja valmistavansa ne valmiiksi samana päivänä ennen Euraan lähtöä. Euran nuorisotiloille lähtö oli suunniteltu hyvissä ajoin,

jotta projektintekijät olisivat paikalla ennen kello 16:ta. Ensimmäisen kerran oli suunniteltu kestävän kaksi tuntia alkaen siitä, kun nuoret saapuvat nuorisotiloille ja päättyvän siihen, kun nuoret lähtevät nuorisotiloilta.

Olympialaiset 20.9.2016

Projektintekijät etsivät internetistä erilaisia leikkimielisiä olympialajeja ja sovelsivat niitä vielä ryhmälle sopiviksi. Lajeja varattiin riittävästi, etteivät ne loppuisi kesken. Lajeiksi valittiin kananmunaviesti, ämpäri viesti, naruviesti, turbokeihäänheitto, jalkapallo isolla pallolla, polttopallo sekä tukkihumala. Kaikki olympialaisiin tarvittavat välineet lainattiin Satakunnan ammattikorkeakoulun liikuntasalista. Eväät oli tarkoitus valmistaa ja keittää kananmunat kananmunaviestiä varten ennen Euraan lähtöä. Huonon sään varalle projektintekijät eivät olleet suunnitelleet muuta tekemistä nuorisotilojen varauksen vuoksi ja nuorille oli ohjelmassakin jo painotettu, että kaikki kerrat pidetään suunnitelmien mukaisesti säästä riippumatta.

Pizzan tekoa 23.9.2016

Kolmanneksi toimintakerraksi oli suunniteltu pizzan valmistusta, pelien pelaamista ja muuta yhdessäoloa Euran nuorisotiloissa. Projektintekijät olivat aiemmin syksyllä yhteydessä projektin yhteyshenkilöön, jonka kautta Euran nuorisotilojen varaus onnistui. Toimintakerran ohjelma mietittiin nuorisotilojen mahdollisuuksien mukaan.

Pizzan valmistusta varten projektintekijät ajattelivat kysyä nuorilta edellisellä toimintakerralla mahdollisista ruoka-aine allergioista sekä toivomuksista, millaisia pizzoja he haluaisivat valmistaa. Projektintekijät suunnittelivat hakevansa pizzoihin tarvittavat ainekset ennen toimintakerran alkua.

Toimintakerran pituudeksi oli arvioitu noin 2 tuntia sisältäen pizzojen valmistuksen, ruokailun sekä muun yhdessäolon, kuten pelien pelaamisen tai muun nuorten toiveiden mukaisen toiminnan. Toimintakerran lopuksi oli suunniteltu tulevan toimintakerran ohjelman läpikäymistä sekä aikataulun kertaamista seuraavaan kertaan.

”150 vuotta sitten Eurassa” -näyttely ja painisali 27.9.2016

Neljänneksi toimintakerraksi oli suunniteltu tutustumiskäynti Euran kirjastolla esillä olevaan ”150 vuotta sitten Eurassa” -näyttelyyn. Kirjastolla oli tarkoituksena tutustua

näyttelyyn sekä keskustella näyttelystä nuorten kanssa. Projektintekijät kävivät tutustumassa etukäteen kirjaston näyttelyyn. Näyttely osoittautui kuitenkin luultua lyhemmäksi ja toimintakerralle oli kehitettävä lisäksi muuta toimintaa. Toimintakerran ohjelmaan lisättiin pelailu tunnin verran Euran urheilutalon painisalilla näyttelyn jälkeen. Painisali valittiin ohjelmaan sääolojen takia.

Projektintekijät olivat yhteydessä yhteyshenkilöön, joka varasi painisalin ryhmän käytettäväksi 16.30–17.30 väliseksi ajaksi. Projektintekijät suunnittelivat, että tapaamispaikka olisi kirjastolla, josta näyttelyn jälkeen jatkettaisiin kävellen urheilutalolle nuorten kanssa.

Painisalille ohjelmaksi oli ensin suunniteltu tietokilpailu, joka sisälsi yleistietoon liittyviä kysymyksiä. Tietokilpailun jälkeen oli tarkoitus pelata nuorten toivomia pelejä ja leikkejä. Toimintakerran pituudeksi oli suunniteltu 2 tuntia, mutta painisalin varauksen päättymisen takia toimintakerta sovittiin päättyväksi kello 17.30. Toimintakerran lopuksi suunnitelmana oli ohjeistaa nuoria seuraavaa toimintakertaa varten.

Metsäretki 3.10.2016

Toimintakertoja suunnitellessa projektintekijät ajattelivat luontoretkeilyn olevan mielekästä tekemistä nuorille, jos siihen liittyy muutakin kuin vain pelkkää metsässä kävelyä, sillä oletettiin nuorten tylsistyvän pelkkään kävelemiseen. Alun perin tarkoitus oli patikoida metsään kodalle, joka on maksimissaan viiden kilometrin päässä, jotta toimintakertaan suunniteltu aika riittäisi. Projektintekijät eivät tunteneet Euran kuntaa ja sen ympäristöä entuudestaan kuin hieman, joten tietoa paikallisista metsäreiteistä alettiin miettiä yhteisten tuttujen, yhteyshenkilön ja internetin kautta. Internetistä ei löytynyt tarvittavaa tietoa ja opinnäytetyön yhteyshenkilö Eurassa kertoi pidemmästä reitistä, jonka kävelemiseen aika ei riittäisi. Projektintekijät ajattelivat ensin, että autolla voisi mennä puoleen väliin metsäreittiä ja siitä kävellä kodalle ja takaisin, mutta se olisi mennyt liian vaikeaksi ja lupaa nuorten kuljettamiselle ei saatu. Eräs henkilö kertoi yhdestä juuri toimintakerran tarpeisiin sopivasta reitistä, mutta sitä ei löydetty etsimisestä huolimatta. Toimintakertojen alkaessa projektintekijät kysyivät nuoriltakin asiasta, mutta nuoretkaan eivät osanneet sanoa metsäreitien tarkkaa sijaintia. Lopulta keksittiin Ruukinpuisto, joka sijaitsee kävely- ja pyöräilymatkan päässä keskustasta,

vaikkakin siellä ei ollut makkaranpaistomahdollisuutta. Syntyi idea metsäbingosta, jossa nuoret jaetaan pareittain tai ryhmään etsimään metsästä erinäisiä asioita, kuten puunlehtiä, kasveja, eläimiä ja metsään kuulumattomia asioita.

Tulevaisuuskeskustelu 7.10.2016

Suunnitelma oli pitää tulevaisuuskeskustelua ja pohdintaa sekä siinä samassa tehdä ammatinvalintatestejä. Toiminnan tarkoituksena oli auttaa nuoria selvittämään ajatuksia tulevaisuuden mahdollisesta ammatista ja elämästä sekä haaveista, koska osa nuorista olivat tai tulevat olemaan kohta juuri siinä kriittisessä elämänvaiheessa eli peruskoulun päättymisessä. Projektintekijät ajattelivat olevansa myös hyvää vertaistukea nuorille. Nuoria kehoitettaisiin ottamaan omia tietokoneitaan mukaan. Projektintekijät suunnittelivat ottavansa mukaan omat kannettavat tietokoneensa, joita nuoret saisivat lainata.

5.2 Projektin arviointisuunnitelma

Hyvän arvioinnin piirteisiin kuuluu suunnitelmallisuus. Arviointisuunnitelman laatiminen on aloitettava mahdollisimman nopeasti projektin käynnistyttyä. Arviointisuunnittelu sisältää eri vaiheita. Arvioinnissa määritellään tausta ja tarpeet, arvioinnin tavoitteet ja kohteet, tiedon keruun tarpeet, menetelmät ja dokumentointi, aikataulusuunnitelma, resurssit ja toimijat, arviointi, tiedonkäsittely ja tulosten koostaminen. (Andersson, Jonsson, Heinämäki, Kivipelto, Kotiranta & Vuorenmaa 2012, 15–16.) Tässä projektissa oli tarkoitus käyttää arviointimenetelmänä loppuarviointia, joka toteutuu viimeisellä toimintakerralla. Suunniteltiin, että nuoret vastaavat arviointilomakkeeseen, joka on esitetty liitteessä 3. Arviointimenetelmänä ajateltiin myös käyttää nuorten suullista palautetta, jota saadaan jokaisen toimintakerran jälkeen. Myös opinnäytetyön yhteyshenkilö arvioi projektia kirjallisella palautteella sekä ohjaavan opettajan oli tarkoitus antaa oman arviointinsa raportointiosuudessa. Projektintekijät refleктоivat itse suullisesti jokaisen toimintakerran jälkeen toteutuksen ja pohtivat tavoitteiden saavuttamista, resurssien ja ajankäytön riittävyyttä sekä yleisesti kertojen toimivuutta ja yleistunnelmaa.

5.3 Riskit ja resurssit

Riskillä tarkoitetaan mahdollista negatiivista poikkeamaa projektin tavoitteista. Riskienhallinta on johdettua toimintaa, jossa tunnistetaan projektin riskit ja arvioidaan niitä sekä suunnitellaan riskien karttaminen (Artto, Martinsuo & Kujala 2006, 7). Projekteissa on yleensä riskejä, joiden pohjalta opinnäytetyössä voidaan tarkastella ja arvioida mahdollisia muuttujia, kuten tekniset riskit, aikataulun riskit, taloudelliset riskit, organisaation, tiedonkulun ja henkilöstön riskit, asiakkaaseen liittyvät riskit ja ympäristön riskit (Pelin 2011, 79). Edellä mainituista riskeistä keskeisimpiä opinnäytetyössä olivat taloudelliset riskit, kuten Euran kunnan varaamat määrärahat projektin toteutukselle ja asiakkaaseen liittyvät riskit, kuten kohderyhmän mielenkiinto ja osallistuminen toimintakertoihin. Edellä mainittujen lisäksi muita riskejä olivat sää sekä tilojen saatavuus ja tekniset riskit joissain määrin. Resurssien hallinnalla varmistetaan resurssien saatavuus oikeaan aikaan, resurssien riittävyys ja tehokas käyttö projektin kuluessa. Resursseja ovat tilat, koneet, laitteet, raha ja materiaalit. Resurssi- sanaa voidaan myös käyttää ihmisestä. (Haikala & Mikkonen 201, 153–169.)

Tämä projekti jaettiin kuudelle eri päivälle ja jokaisella toimintakerralla oli omat riskinsä ja resurssinsa. Kaikille kuudelle kerralle yhteisinä riskeinä voidaan pitää nuorten osallistumista ja heidän mahdollista vähäistä mielenkiintoaan kertoja kohtaan, koska toimintakerrat olivat vapaaehtoisia. Kertojen rytmityksessä huomioitiin, että kertoja on muutama viikossa, sillä nuoret kuuluvat siihen kohderyhmään, jotka tarvitsevat jotakin tekemistä koulun jälkeen. Ulkoilmatapahtumien riskeinä olivat vuodenajasta johtuen epävarmat sääolosuhteet. Ulkona tapahtuvat kerrat täytyi kuitenkin pitää säästä riippumatta ulkona nuorisotilojen varauksien vuoksi. Nuorisotilat olivat vain maanantaisin ja perjantaisin projektintekijöiden käytössä ja tämä ei ollut tiedossa vielä toimintakertojen päivämääriä suunnitellessa. Toimintakertojen riskeinä olivat myös vähäiset rahalliset resurssit sekä yhteistyökumppanien puuttuminen, jotka sulkevat pois kaiken maksullisen tekemisen. Myöskin kaikki tekeminen täytyy keskittää Euran kuntaan, sillä ryhmän kanssa ei ollut mahdollista liikkua kauemmas, tämä rajasi hyvin paljon toimintakertojen sisällön kehittämistä. Jokaiselle toimintakerralle oli arvioitava sopiva ajankäyttö, tarvittavat välineet ja niiden varaus. Työnmäärän laajuuden vuoksi projektintekijät jakoivat tehtävänsä siten, että jokainen vastaa kahdesta toimintakerrasta. Toimintakertoilla kaikki projektintekijät olivat mukana yhdessä auttaen toisiaan.

6 TOIMINTAKERTOJEN TOTEUTUMINEN

6.1 Tutustumiskerta

Projektintekijät menivät Euran nuorisotalolle 16.9.2016 ennen neljää, sillä ensimmäisen toimintakerran oli tarkoitus alkaa kello 16. Projektintekijöiden saapessa paikalle opinnäytetyön yhteyshenkilö oli jo paikalla. Yhteyshenkilö ja projektintekijät kävivät vielä tulevien kertojen ohjelmaa läpi ja samalla katettiin nuorille välipala valmiiksi. Nuoria alkoi hiljalleen saapua paikalle ennen neljää ja myös neljän jälkeen. Paikalle saapui viisi nuorta, kolme poikaa ja kaksi tyttöä. Toimintakertoihin oli ilmoittautunut yhteensä seitsemän nuorta, mutta kaksi heistä ei saapunut paikalle muiden menojen takia. Projektintekijät laittoivat yhteyshenkilölle sähköpostilla ohjelman, joka lähetti sen kahdelle puuttuvalle nuorelle.

Nuoret pyydettiin keittiöön välipalalle. Kovinkaan moni ei juonut muuta, kuin mehua ja moni jätti leivät syömättä. Sovittiin, että seuraavalla kerralla tuodaan sämpylöitä ruisleivän sijasta, jos nuoret söisivät mieluummin niitä. Yksi nuorista keitti kahvia koko ryhmälle, jonka jälkeen kaikki nuoret lähtivät pois keittiöstä. Projektintekijöistä tuntui, että nuoriin on vaikea saada kontaktia ja että he eivät malta kuunnella. Kahvin tiputtua nuoret saapuivat takaisin keittiöön ja kahvin juonnin lomassa projektintekijät esittivät heille muuttuneen ohjelman. Pojilla oli vaikeuksia keskittyä kuuntelemaan puhetta ja he riehuivat keskenään pöydän ääressä. Tytöt puolestaan maltoivat kuunnella ja heistä saikin paljon rauhallisemman kuvan. Nuorille jaettiin uudet ohjelmat ja heitä pyydettiin kirjoittamaan nimensä ja numeronsa paperilapulle, jotta heihin saisi tarvittaessa yhteyden. Tytöt kirjoittivat tietonsa, mutta pojat kieltäytyivät. Lopulta yhteyshenkilö kirjoitti yhteystiedot ylös, sillä projektintekijät eivät saaneet suostuteltua poikia kirjoittamaan.

Kahvien juonnin jälkeen siirryttiin keittiöstä pois oleskelutilan puolelle. Nuoria pyydettiin käymään lattialle piiriin istumaan ja selitettiin, että nyt leikitään tutustumisleikkejä. Nuoret kävivät pienen vastahakoisuuden jälkeen istumaan piiriin. Ensimmäiseksi leikittiin leikkiä nimeltä vessapaperijuttu. Siinä jokaisen oli otettava itselleen niin monta vessapaperiarkkia, kuin luulee päivän aikana tarvitsevansa. Toinen tytöistä kieltäytyi ensin

ottamasta yhtään arkkia, mutta hänet saatiin kuitenkin suostuteltua ottamaan yhden arkin. Jokaisen otettua itselleen sopivan määrän arkkeja heille selitettiin, että jokaisen on kerrottava itsestään niin monta positiivista asiaa kuin hänellä on arkkeja. Tässä huomattiin, että nuoret eivät osaa tai kehtaa kertoa itsestään, mitä kokevat positiivisena ja projektintekijät saivat sellaisen kuvan, että tehtävä on heille vaikea. Muutama heitti asian vitsiksi ja muutama sai kerrottua itsestään edes yhden positiivisen asian. Vessa-paperijutun jälkeen vuorossa oli tutustumisleikki. Leikissä yksi tekijöistä laittoi avaimenperän liikkeelle piirissä ja sanottuaan stop, se kenen kädessä avaimenperä oli, kertoi oman nimensä ja ikänsä. Leikki sujui ongelmitta.

Tutustumisleikin jälkeen oli tuntotaulun aika. Nuoret kävivät seisomaan jonoon ja viimeisenä jonossa olevan piti piirtää edessä olevan selkään jokin kuvio tai piirros, jonka jälkeen edessä oleva piirsi seuraavan selkään ja niin edelleen siihen asti, että kuvio saavutti ensimmäisenä jonossa olevan, joka piirsi kuvion paperille. Leikki aiheutti ensin nuorissa ahdistusta. Heistä huomasi, että he eivät mielellään koske toisiinsa. Leikki sujui kuitenkin hyvin ja nuorilla näytti olevan hauskaa leikin parissa. Tämä leikki käytiin läpi muutaman kerran nuorten toiveesta, sillä moni halusi olla joko jonon viimeisenä tai ensimmäisenä.

Tuntotaulusta siirryttiin leikkiin nimeltä läpsy, joka olikin viimeinen leikeistä. Kaikki kävivät istumaan pöydän ympärille ja kädet asetettiin pöydälle niin, että kädet laitettiin pöydälle vieressä istuvan käsien väliin eli jokaisen omien käsien välissä oli kaksi vierasta kättä. Leikinjohtaja aloitti kierroksen läpsäyttämällä omaa kättään pöytää vasten, jonka jälkeen viereisen täytyi läpsäyttää omaa kättään ja niin edelleen. Kaksi kertaa läpsäyttäen vaihtui suunta. Nuoret jaksoivat keskittyä peliin ja se vaikutti olevan heidän mielestään hauskaa. Läpsyn loputtua osa ryhmästä halusi pelata biljardia, johon yksi tekijöistä meni mukaan ja kaksi muuta tekijää jäivät pelaamaan kahden nuoren kanssa Aliasta.

Nuoret jaksoivat keskittyä hyvin Aliaksessa selittämiseen ja kuuntelemiseen, kun toinen pari selitti. Vaikka projektintekijät eivät tunteneet nuoria ennestään, nuoret eivät jännittäneet tai arkailleet peliä pelatessa. Biljardin peluussa nuoret olivat mukana ja juttelivat paljon. Yksi nuorista selvästi tukeutui yhteen projektintekijöistä, jolle nuori pääasiassa puhui ja hakeutui tämän seuraan. Kellon lähestyessä kuutta yksi nuori alkoi

vielä pelaamaan Playstationilla jalkapallopelejä, mutta malttoi lopettaa sen pian. Ennen nuorten lähtemistä kotiin heille muistutettiin vielä seuraavasta kerrasta.

6.2 Olympialaiset

Olympialaisia varten projektintekijät olivat etukäteen hakeneet sämpylöitä evääksi ja ne tehtiin valmiiksi ennen urheilukentälle lähtöä. Matkalla Euraan projektintekijät pysähtyivät Satakunnan ammattikorkeakoululla hakemassa liikuntasalista varatut liikuntavälineet. Evääksi projektintekijät ottivat tällä kertaa sämpylöitä, vettä ja mehua. Projektintekijät saapuivat Euran urheilukentälle 20.9.2016 hyvissä ajoin jo klo 15 valmistelemaan olympialaisia laittamalla valmiiksi maalit jalkapalloa varten ja katsomalla sopiva matka eri viestejä varten ja merkkaamalla matka kiinanhatuilla. Nuoret saapuivat yksi toisensa jälkeen ja kaikki olivat paikalla kello 16. Nuoret söivät ensin välipalan. Osa kieltäytyi jälleen välipalasta. Nuorten saatua syötyä ensimmäisenä lajina oli jalkapallo isolla jumppapallolla.

Nuoret jaettiin kahteen eri joukkueeseen, joihin myös projektintekijät osallistuivat. Osa nuorista oli tyytymättömiä joukkueeseensa, mutta projektintekijöiden painotettua nuorille, että näissä joukkueissa pelataan, tyytyivät he siihen. Jalkapalloa pelattiin noin 20 minuuttia. Peli sujui hyvin ja kaikki jaksoivat osallistua tasapuolisesti. Pientä riehaantumista nuorista oli huomattavissa ja ajoittain osa nuorista riehui keskenään, mutta pääosin kaikki jaksoivat keskittyä peliin. Jalkapallon jälkeen oli vuorossa kananmunaviesti. Edelleen pidettiin alussa jaetut joukkueet ja nuoret kehoitettiin asettumaan jonoon sillä aikaa, kun yksi projektintekijöistä haki lusikoita ja kananmunat muovipussista. Nuoret eivät kyenneet tällä välin muodostaa jonoja, joten jonot muodostettiin projektintekijöiden avustuksella. Kananmunaviesti sujui hyvin ja nuoret myös kannustivat toisiaan. Toisen joukkueen jäsen pudotti matkalla kananmunan, mutta sille naurettiin yhdessä ja kananmuna vaihdettiin uuteen. Nuorten toiveesta kananmunaviesti tehtiin kaksi kertaa.

Kananmunaviestin jälkeen oli vuorossa ämpäri viesti. Projektintekijät ottivat koulusta mukaan neljä pientä ämpäriä, jossa oli narut. Ämpäri laitettiin väärinpäin jalkojen alle

ja naruista pidettiin kiinni. Tämäkin viesti toteutettiin edelleen joukkueissa. Tästä lajista nuoret eivät olleet yhtä innostuneita ja toisesta joukkueesta yksi nuori kieltäytyi osallistumasta, jolloin yksi nuori meni radan kaksi kertaa. Ämpäri viesti saatiin myös toteutettua hyvässä hengessä ja nuoret kannustivat toisiaan. Ämpäri viestin jälkeen nuoret söivät vielä jäljelle jääneitä leipiä ja pitivät juomatauon. Ruoka ja juomatauon aikana, kun heillä ei ollut mitään muuta aktiviteettia, nuoret alkoivat pelleillä turbokeihäillä sekä pehmomailalla lyöden ja jahdaten niillä toisiaan. Projektintekijät joutuivat puuttumaan tilanteeseen ja tilanne saatiin hetkittäin rauhoitettua. Nuoret eivät kuitenkaan malttaneet odottaa seuraavan lajin alkua, vaan jatkoivat toistensa jahtaamista välineillä.

Kun kaikki olivat saaneet syötyä, tilanne saatiin rauhoitettua aloittamalla seuraava laji, joka oli saappaan heitto. Nuoret eivät jaksaneet innostua tästä, vaan jatkoivat edelleen toistensa kiusoittelua. Kaikki nuoret kuitenkin heittivät saappaan, mutta omaa vuoroa odottaessa tilanne ajaantui ajoittain riehumiseksi. Saappaanheiton jälkeen projektintekijät päättivät, että oli vuoro ottaa jokin sellainen laji, johon nuoret voisivat osallistua samaan aikaan, ettei oman vuoron odottelu käy liian pitkäksi. Seuraavana oli siis köysijuoksu. Kehotimme nuoria menemään pareittain, jotka he saivat muodostettua helposti. Projektintekijät sitoivat jokaisen parin oikeat jalat yhteen, jonka jälkeen kaikki parit kävivät seisomaan riviin. Heille näytettiin paikka, minne asti pitää kävellä tai juosta. Kaikki parit lähtivät samaan aikaan lähtöviivalta. Jokainen pari pääsi maaliin asti ja jokaisella oli oma tyylinsä suoriutua lajista. Köysijuoksun jälkeen siirryttiin äkkiä toiseen lajiin riehaantumisen estämiseksi.

Toiseksi viimeisenä lajina oli turbokeihäänheitto tasapainolaudan päältä. Melkein päkukaan nuorista ei kiinnostunut lajista, vaan he heittelivät jumppapalloa ja pienempää palloa sekä löivät toisiaan pehmomailoilla. Projektintekijät päättivät, että keihäänheitosta luovutaan vähäisen kiinnostuksen vuoksi. Projektintekijät päättivät viimeisen lajin olevan polttopallo. Polttopallosta nuoret innostuivat ja osallistuivat tekemään kentän rajoja yhdessä projektintekijöiden kanssa. Nuoret jaksoivat pelata kaksi peliä polttopalloa, jonka jälkeen he saivat lähteä kotiin.

Pelailun ohessa nuoret kiusoittelivat toisiaan ja ajoittain puhuivat toisistaan rumaan sävyyn. Projektintekijät havaitsivat muutenkin koko toiminnan ajan nuorilta epäkunnioittavaa puhetta toisiaan kohtaan sekä huonoa kielenkäyttöä yleisesti keskustelussa. Projektintekijät huomauttivat monesti kielenkäytöstä, mutta sillä ei ollut vaikutusta. Nuoret jaksoivat keskittyä erittäin hyvin silloin, kun oli heidän vuoronsa tai lajeja käytiin joukkueina, mutta silloin, kun oli aika odottaa omaa vuoroaan, ei nuorten keskittyminen riittänyt ja he riehaantuivat. Ennen nuorten lähtöä projektintekijät varmistivat nuorilta ruoka-aineallergiat seuraavan kerran pizzan tekoa varten sekä kysyivät, onko nuorilla toiveita pizzan täytteeksi. Nuoret lähtivät kentältä kaikki yhdessä ja projektintekijät jäivät vielä laittamaan tavarat kasaan.

6.3 Pizzan tekoa

Kolmas toimintakerta alkoi 23.9.2016 noin kello 16. Projektintekijät olivat suunnitelleet ohjelmaksi nuorisotiloissa pizzan tekoa yhdessä nuorten kanssa. Projektintekijät hakivat tarvittavat ainekset pizzan tekoon aiemmin päivällä. Ennen Euraan lähtöä haettiin nuorisotilan avaimet yhteyshenkilöltä sekä varmistettiin, voivatko projektintekijät varata seuraavaa kertaa varten Euran urheilutalolta painisalin, jonne mentäisiin kirjastossa olevan näyttelyn jälkeen. Yhteyshenkilö lupasi itse varata painisalin, jolloin lasku tulisi heille.

Projektintekijät olivat 15.50 Euran nuorisotiloilla. Nuoret saapuivat paikalle kello 16 mennessä. Nuorisotiloille saapui yhtä lukuun ottamatta kaikki nuoret, jotka toimintakertaan olivat ilmoittautuneet. Siitä huolimatta, että projektintekijät olivat kysyneet, mitä täytteitä he haluaisivat pizzaan, eivät nuoret olleet täytteisiin tyytyväisiä. Nuorten toivomuksesta yksi projektintekijöistä lähti yhdessä muutamien nuorten kanssa kauppaan hakemaan muutamia aineksia, joita nuoret halusivat pizzaansa lisäksi. Tällä välin loput nuoret pelasivat yhdessä pelejä.

Alkuvalmisteluina projektintekijät paistoivat jauhelihan ja laittoivat pizzaan tarvittavat ainekset valmiiksi pöydälle. Nuoret kokosivat mieluisensa pizzan ja laittoivat ne valmiiksi uunipelleille paistamista varten. Pizzan teko sujui rauhallisesti ja yhteistyössä kaikkien kanssa. Projektintekijät paistoivat pizzat uunissa ja sillä aikaa nuoret

pelasivat keskenään nuorisotiloilta löytyviä pelejä. Nuorten käytökseen ja riehumiseen täytyi projektintekijöiden ajoittain puuttua. Nuoret söivät pizzat, jonka jälkeen projektintekijät keskustelivat yhdessä nuorten kanssa kiroilusta ja siitä, että ruokapöydästä noustessa pitäisi muistaa sanoa aina kiitos. Vaikkakin kielenkäytöstä keskusteltiin nuorten kanssa useaankin otteeseen, eivät he muuttaneet kielenkäyttöään. Syömisen jälkeen nuoret pelasivat vielä pelejä ja juttelivat projektintekijöiden kanssa.

Projektintekijät kävivät ruokailun päätteeksi nuorten kanssa läpi seuraavan toimintakerran ohjelman, aikataulun ja tapaamispaikan. Toimintakerran loppuajan projektintekijät pelasivat ja juttelivat nuorten kanssa noin puoli tuntia. Toimintakerta loppui, kun ensimmäisiä nuoria tultiin hakemaan nuorisotiloilta noin kello 17.50. Projektintekijät palauttivat nuorisotilan avaimet toimintakerran päätyttyä yhteyshenkilölle.

6.4 “150 vuotta sitten Eurassa” -näyttely

Projektintekijät tapasivat nuoret Euran kirjastolla 27.9.2016 kello 15.50. Kahta nuorta odotettiin kirjaston pihalla hieman yli neljään asti ja nuoret tulivat paikalle 16.05. Ennen kirjastoon menoa projektintekijät muistuttivat nuorille, miten kirjastossa käyttäytyään. Nuorille painotettiin, että kirjaston tiloissa täytyy puhua hiljaisella äänellä sekä käyttäytyä asiallisesti. Tämän jälkeen projektintekijät ja nuoret menivät kirjaston näyttelytilaan katsomaan ”150 vuotta sitten Eurassa” -näyttelyä. Nuoret eivät juurikaan kiertäneet näyttelytilassa ja kyllästyivät nopeasti. Projektintekijät kehottivat nuoria useasti tutustumaan näyttelyyn tarkemmin sekä muistuttivat, että kirjastossa täytyy yrittää olla hiljaa ja käyttäytyä asiallisesti. Näyttely oli kierretty noin kello 16.15. Tässä vaiheessa nuoret alkoivat olla käytökseltään levottomia ja kovaäänisiä. Projektintekijät antoivat nuorille aiemmin valmistamansa eväät ja ne syötiin kirjaston pihalla olevassa puistossa. Eväiden syönnin jälkeen nuoret lähtivät yhdessä projektintekijöiden kanssa Euran urheilutalolle, missä oli varattuna painisali ryhmää varten kello 16.30–17.30. Kävelymatkalla yksi nuorista käveli muita edellä eikä ottanut kontaktia muihin. Kolme nuorta olivat pyörällä ja olivat jo ennen muita urheilutalolla. Kaksi nuorta kävelivät yhdessä projektintekijöiden kanssa ja keskustelivat menneestä koulupäivästä. Saavuttuaan painisalille nuoret olivat erittäin vauhdikkaita ja heitä oli vaikea saada kuuntelemaan projektintekijöiden ohjeita tunnin sisällöstä.

Painisalissa pidettiin ensin tietokilpailu, jonka yksi projektintekijöistä oli tehnyt. Tietokilpailu on kuvattu liitteessä 4. Ryhmä muodosti parit itsenäisesti. Tietokilpailu sujui hyvin pientä levottomuutta ja asiatonta kielenkäyttöä huolimatta. Projektintekijät kysyivät nuorilta, onko heillä mielessään muita pelejä, mitä esimerkiksi koulussa olisi pelattu ja minkä pelaaminen painisalissa onnistuisi. Hetken mietittyään nuoret halusivat pelata polttopalloa. Pelailun jälkeen projektintekijät kysyivät nuorilta, mitä näyttelystä jäi päällimmäisenä mieleen ja oliko toimintakerta mukava tällä kertaa. Nuorten mielestä toimintakerta onnistui hyvin ja painisali oli mieleisin aktiviteetti toimintakerralta. Projektintekijät muistuttivat nuoria seuraavasta toimintakerrasta. Projektintekijöiden mielestä toimintakerta sujui kaikin puolin hyvin ja kaikki ilmoittautuneet nuoret olivat paikalla.

6.5 Tulevaisuuskeskustelu

Projektin tekijät olivat Euran nuorisotiloissa hyvissä ajoin 3.10.2016 noin klo 15:40. Kaikki nuoret olivat paikalla toimintakerrassa. Kolme nuorta tuli myöhässä ja yhden nuoren äiti soitti, onko hänen poikaansa näkynyt. Projektin tekijät soittelivat puuttuville henkilöille ja he saapuivat kaksikymmentä minuuttia myöhässä. Toiminta aloitettiin tavanomaisesti välipalan syömisellä ja kahviakin keitettiin. Nuoria oli hyvin vaikea saada samaan paikkaan samaan aikaan kuuntelemaan projektintekijöitä, joten äänen volyyminä sai nostaa saadakseen huomion. Muutamissa nuorissa tämänkertainen teema herätti hieman vastustusta muun muassa siksi, että ei kiinnostanut tehdä ammatinvalintatestejä tai keskustella asiasta. Toisekseen nuoret väittivät, etteivät osaa tehdä sellaisia. Jotkut nuoret olivat tehneet ammatinvalintatestejä jo koulussakin. Yksi nuorista oli ottanut oman älylaitteen mukaan, jolla hän voi työskennellä. Kyseinen nuori oli ryhmästä ainoa, joka oli jo toisen asteen opinnoissa. Toinen nuorista taas totesi, että aihe ei ole millään tavalla ajankohtainen, vaikka oli jo yhdeksännellä luokalla. Nuorille sanottiin määrätietoisesti, että tämä on nyt toimintakerran tarkoitus ja jokainen tekee kaksi erilaista ammatinvalinta testiä. Lisäksi tutkitaan yhdessä, ovatko testit suuntaa antavia, riippumatta siitä oliko tämä juuri nyt ajankohtaista.

AmmatINVALINTATESTIEN tekeminen lähti hyvin käyntiin lopulta ja jokainen nuori teki vähintään kaksi testiä internetissä. Osa nuorista jäi tekemään enemmänkin. Jossain määrin oli teknisiä ongelmia, eli nuoret eivät osanneet käyttää projektintekijöiden tuomia tietokoneita tai tabletteja, mutta heitä autettiin ja opastettiin vieressä koko ajan. Vastauksia ammatINVALINTATESTIESTÄ tuli postinjakajasta lakimiehiin riippuen miltä nettisivustolta testejä tehtiin. Ammatteja, joissa nuoret omien sanojensa mukaan näkisivät itsensä tulevaisuudessa olivat esimerkiksi asiakaspalvelija, kääntäjä, hitsaaja, koneistaja, suunnitteluinsinööri, hevosten hoitaja, hammashoitaja ja nuoriso-ohjaaja. Yleisesti vastauksista huomasi, että pojilla oli tuloksissa enemmän tieteellisiä ja teknillisiä aloja, kun taas tytöillä käytännön ammatteja, kuten kokki tai lähihoitaja. Projektin vetäjät kysyivät nuorilta, miltä vastaukset tuntuvat ja miten he ajattelivat toimia ja minne kouluun pitäisi hakea, että pääsevät toiveammattiinsa. Ryhmä oli vaitonainen asian suhteen ja vastasivat, että eivät ole ajatelleet asiaa tai eivät tiedä. Nuorista kaksi kertoi aikovansa lukioon ja loput viisi ammattikouluun tai ei aikoisi mennä minnekään kouluun. Yksi projektin tekijöistä alkoi kertomaan nuorille omaa elämän historiaansa, miten on päätynyt nykyiseen kouluun. Tätä nuoret eivät kuunnelleet tai huomioineet, vaikka projektintekijät ajattelivat omien kokemustensa herättävän keskustelua ja kiinnostavan.

Viisi nuorista lähti yhtäkkiä tilanteesta oleskeluhuoneeseen pelaamaan PlayStationilla, vaikka heitä kehoitettiin jäämään keskustelemaan projektintekijöiden ja muiden nuorten kanssa. Kaksi nuorta jäivät vielä hetkeksi projektintekijöiden kanssa keittiöön tekemään mielenkiinnolla ammatINVALINTATESTIÄ ja selailemaan tuloksia muiden lähdettyä. Aikaa jäi vielä puoli tuntia tulevaisuuskeskustelun päätyttyä, vaikka tavoitteena oli käyttää toimintakerran aiheeseen koko kaksi tuntia. Varasuunnitelmaa ylimääräisen ajan käyttöön projektin vetäjät eivät olleet laatineet etukäteen, joten päätettiin käyttää nuorisotilojen antimia, kuten ilmakiekon ja biljardin pelaamista. Näihin toimintoihin nuoret sai hyvin mukaan ja kaikilla oli hauskaa. Ryhmä toimi toinen toisensa kanssa hyvin. Toisinaan nuorten käyttäytyminen alkoi olemaan liian villiä ja vauhdikasta pelaamisen lomassa, jolloin projektin vetäjät joutuvat puuttumaan nuorten käytökseen. Kello oli 17.50, kun ensimmäinen nuori tultiin hakemaan, jolloin annettiin muillekin nuorille lupa lähteä kotiin.

6.6 Metsäretki Ruukinpuistolla

Etukäteen ennen toimintakerran alkua oli sovittu nuorten kanssa kohtaamispaikaksi Euran Ruukinpuiston parkkipaikka. Projektintekijät olivat saapuneet 7.10.2016 noin klo 15.40 ja huomasivat muutaman nuoren oleilevan huomattavasti kauempana parkkipaikasta ja kävivät ohjaamassa nuoret oikeaan paikkaan odottamaan muita. Nuoret saapuivat vähitellen kohtaamispaikalle ja aloitettiin samalla syömään eväitä, jotka mekin päätellen maistuivat. Nuorille annettiin täytettäväksi arviointilomake toimintakerroista, joka on kuvattu liitteessä 3 ja pyydettiin heitä täyttämään se ajatuksella, koska arviointi on tärkeä osa opinnäytetyötä. Tämä herätti hieman ihmetystä projektintekijöissä, sillä nuoret pohtivat pitkään, mitä he aikovat arviointilomakkeeseen kirjoittaa. Kahta nuorta sai patistaa enemmän kirjoittamaan, koska he sanoivat, että eivät oikeasti keksi mitään sanottavaa ja toinen heistä sanoi toistamiseen, että hän ei osaa kirjoittaa. Paikalle saapui viisi nuorta seitsemästä ja kahta yritettiin tavoittaa muutama kerran, mutta heihin ei saanut puhelinyhteyttä. Osa nuorista kertoi yhdellä puuttuvalla nuorella olleen huono koulupäivä ja tästä päätellen nuoret pohtivat, että kyseinen ihminen ei taida saapua paikalle. Kello oli jo reilusti yli neljä ja täytyi lähteä, sillä nuorille oli edellisillä kerroilla painotettu ja toistettu, että paikalle tullaan ajoissa ja ilmoitetaan etukäteen, jos toimintakertaan ei pääse. Tunnelma alkoi olla malttamaton. Nuoret jatkuvasti kysyivät, mitä tehdään ja mikä on toimintakerran tarkoitus.

Projektintekijät olivat etukäteen päättäneet jakaa nuoret pareittain tekemään metsäbingoa niin, että he eivät työskentele sen kaikista tutuimman henkilön kanssa. Nuorilla oli taipumus pariutua tai ryhmäytyä vain totuttujen kavereiden kanssa. Tämä herätti hieman vastustusta, mutta asian perustelu ja jämäkkyys päätöksen suhteen teki asian ymmärretyksi. Nuorille jaettiin metsäbingolomakkeet sekä kynät ja käveltiin pieni matka metsää kohti yleistä maantietä käyttäen. Järjestäytyminen tien reunaan ja kävelminen turvallisesti tienreunassa tuotti ongelmia ja vetäjät joutuivat huomauttamaan asiasta moneen kertaan. Yhdessä nuorten kanssa päätettiin, missä kohtaa tavataan, kun bingolomake on suurin piirtein täynnä tai aikaa on noin kulunut tunti. Yksi opinnäytetyön tekijöistä oli yhden nuoren pari, koska nuoria ei ollut parillinen määrä. Varmistaakseen, että kaikki tekisivät tehtävän oikeasti eikä vain rastita paperiin, parien täytyy

ottaa jokaisesta metsäbingossa olevasta asiasta kuva puhelimeen ja lopuksi näyttää kuvat opinnäytetyön tekijöille. Kaikki lähetettiin matkaan eri suuntiin ja kaksi projektintekijää jäi odottelemaan pareja saapuvaksi ennalta sovitussa paikassa.

Kaikki parit saapuivat takaisin samoihin aikoihin yhden tunnin jälkeen. Positiivisena yllätyksenä parit olivat ottaneet kuvat ja näyttivät ne. Yhdellä pareista ei ollut puhelimessa kamera toiminnassa, mutta olivat ottaneet taskuun mahdollisuuksien mukaan bingossa olevia asioita. Projektintekijä, joka oli yhden nuoren pari, raportoi tehtävästä suoriutumisesta muille tekijöille. Palatessa kohti lähtöpistettä eli parkkipaikkaa nuorille edelleen tuotti hankaluuksia kulkea asiallisesti maantiellä. Kaksi nuorista alkoi pelleillä ja tönä toisiaan jokisillalla. Aikeena heillä oli myös alkaa kävellä sillan kaihdetta pitkin, joka kiellettiin voimakkaammalla äänensävyllä etäisyyden vuoksi. Aikaa meni vähemmän kuin etukäteen oli suunniteltu ja siinä tilanteessa ei yhdessä keksitty tekemistä, joten nuorille annettiin lupa lähteä kotiin ja kiitettiin yhdessä vietetystä ajasta. Muutama nuori kertoi hämmästyksensä eli joko toimintakerrat todella loppuivat ja kaksi nuorta tulivat vielä lopuksi halaamaan opinnäytetyön tekijöitä.

7 TULOSTEN ARVIOINTI

Projektin tavoitteena oli luoda sellaista materiaalia ja toimintaa Euran kunnalle, jolla tuetaan nuorten sosiaalisia taitoja. Tavoitteiden saavuttamista arvioitiin jokaisen keran jälkeen suullisella palautteella ja viimeisellä toimintakerralla kirjallisella palautteella sekä projektintekijöiden omien havaintojen perusteella jokaisen toimintakerran jälkeen. Nuorilta saatu suullinen palaute oli vähäistä, mutta positiivista. Nuoret olivat antaneet myös suullista palautetta toimintakerroista projektin yhteyshenkilölle, mikä on ollut pääosin positiivista. Nuorilta kysyttiin palautelomakkeessa, mikä fiilis jäi toimintakerroista, kuinka helppoa heidän oli lähteä mukaan ja kuinka helppoa oli toimia ryhmässä mukana sekä oliko heillä jotakin muuta sanottavaa toimintakerroista. Nuoret vastasivat rastittamalla parhaiten vastaustaan kuvaavia hymiöitä sekä vastaamalla vapaamuotoisella tekstillä palautelomakkeeseen. Lomake on kuvattu liitteessä 3. Viimeisellä kerralla nuoria oli paikalla vain viisi seitsemästä, joten kahdelta nuorelta ei saatu

kirjallista arviointia. Kaksi nuorista arvioi toimintakertojen fiiliksen olevan kohtalainen ja kolme arvioi fiiliksen olevan erittäin hyvä. Kaikki nuoret arvioivat mukaan lähtemisen helpoksi samoin kuin ryhmässä mukana olon. Nuorien vapaamuotoinen kirjallinen palaute oli seuraavanlaista: ”Sämpylät olivat hyviä.”, ”Yks paras ryhmä.”, ”Ihan ok.”, ”Toimintakerrat olisivat voineet jatkua pidempään.”, ”Oli hauskaa.” Projektintekijät pitävät nuorten arviointia totuuden mukaisena, sillä nuorista ei huomannut, että paikalle tulo olisi ollut heille haastavaa. Heistä huomasi, että he selvästi kaipaivat tämänlaista toimintaa, sillä muutama nuori oli selvästi pettyneitä siitä, että kerrat eivät jatkuneet enää. Tilaajan arviointia ei ollut käytettävissä raporttia kirjoitettaessa.

Projektintekijät olivat erittäin tyytyväisiä omaan toimintaansa ja toimintakertojen suunnitteluun, huomioiden heikot rahalliset resurssit. Ajankäyttö oli pääosin hyvin mitoitettu, mutta muutamana kertana jäi ylimääräistä aikaa. Toisinaan toimintakerroissa nuorten mielenkiinto lopahti ennen toiminnan suunniteltua lopetusajankohtaa. Tästä johtuen nuoria oli vaikea motivoida ja innostaa jatkamaan toimintaa. Nuoret tunsivat toisensa ennestään, joten esimerkiksi ryhmän jäsenten todellisten vuorovaikutustaitojen kehittymisestä on vaikeaa tehdä laajempaa analyysia. Nuoret eivät tunteneet projektintekijöitä ennestään, mutta tästä huolimatta osa nuorista ei arkaillut ottaa kontaktia projektintekijöihin. Toimintakertojen edetessä nuorista huomasi, että koko ryhmä oli vapautuneempi ja he juttelivat enemmän oma-aloitteisesti ja myös ryhmän ujoimmatkin ottivat enemmän kontaktia. Projektintekijöistä tuntui, että vaikka ryhmä tunsikin toisensa ennestään, heistä tuli tiiviimpi ryhmä ja he ottivat kaikki ryhmänjäsenet huomioon.

Opinnäytetyötä voi hyödyntää tulevaisuudessa vastaavanlaisia projekteja suunniteltaessa. Tämän kaltaista toimintaa voisi järjestää nuorille koko lukuvuoden ajan, sillä he kaipaavat järjestettyä tekemistä koulun jälkeen.

8 POHDINTA

Projekti oli monesta eri näkökulmasta haasteellinen. Haasteita loi ajankäytön suunnittelu ja hallinta, rajallinen mielikuvitus, pitkä välimatka toimintaosuuden toteutuskohteeseen ja kirjallisen tuotoksen laatiminen. Projektintekijöiden täytyi osata suunnitella asioita ja toimintakertoja kauaskatseisesti, koska opinnäytetyön yhteyshenkilön täytyi tietää tarkat päivämäärät tilanvarauksiin jo kesällä 2016. Projektintekijöiden täytyi kuitenkin ensin tietää omat syksyn koulupäivänsä, jotta päällekkäisyyksiä toimintakertojen kanssa ei tulisi. Informaatio kulki projektin tekijöiden ja yhteyshenkilön välillä pitkälläkin viiveellä. Pääasiallisena kommunikointivälineenä toimi sähköposti.

Toimintakertojen ohjelman suunnittelu oli aikaa vievää, koska tarkoituksena oli tuottaa mielenkiintoista ja monipuolista sekä aktiivista toimintaa nuorille huomioiden kuitenkin resurssit. Projektintekijät saivat yhteyshenkilöltä ennakkotiedon, että nuoret ovat todella vilkkaita eivätkä tahdo pysyä paikallaan. Kuitenkaan projektin tekijät eivät halunneet vain liikunnallista toimintaa juuri monipuolisuuden näkökulmasta. Ohjelma ja ajankohdat myös muuttuivat muutamaan kertaan. Projektin eteneminen oli hidasta johtuen projektintekijöiden kohtalaisesta motivaatiosta.

Projektintekijöiden täytyi olla rohkeita ja määrätietoisia toimiessaan nuorten kanssa. Nuorten kohtaaminen ennen toiminnan alkua jännitti, koska ei voitu ennalta valmistautua ja varautua tilanteeseen sekä nuorten reaktioihin. Pohtimista tuotti myös nuorten motivaatio sekä osallistuminen toimintaan ja jos projekti ei lähde käyntiin eli nuoria ei tule tarpeeksi paikalle. Loppujen lopuksi asiat menivät omalla painollaan ja kommunikaatio molempien osapuolten välillä sujui projektin toimintakertojen alusta asti. Nuoret ja heidän aktiivisuutensa sekä läsnäolonsa toimintakerroissa yllätti projektin tekijät positiivisesti, vaikka jotkut ennako-oletuksetkin kävivät toteen.

Projektintekijöiden välinen yhteistyö sujui saumattomasti ja työmäärä saatiin jaettua tasapuolisesti. Työtä joutui jakamaan erityisesti kirjallisen tuotoksen osalta myös siksi, että projektin tekijät asuivat pitkän välimatkan päässä toisistaan. Kommunikointi tapahtui puhelimitse, sähköpostitse tai Skypen kautta. Yhdessä projektin tekijät mielti-

vät toiminnallisen osuuden sisällön ja käytännön. Teoreettiseen osuuteen tiedonhankinta oli haastavaa ajoittain joko aineiston määrän tai aineiston vähyyden vuoksi. Käsitteet sekä tarkoitus ja tavoitteet muovautuivat koko ajan projektin edetessä.

Projektissa oli ajankäyttösuunnitelma, joka on jaettu opinnäytetyön suunnitteluun, lähdemateriaalin etsimiseen ja tutustumiseen, opinnäytetyön raportin kirjoittamiseen, projektin suunnitteluun ja toteutukseen, ohjauskeskusteluihin sekä seminaareihin ja niihin valmistautumiseen. Ajankäyttösuunnitelma on esitetty liitteessä 5. Ajankäyttösuunnitelmassa on laskettu yhteen kaikkien kolmen projektintekijän käytettävät tuntimäärät. Tunnit on jaettu monelle eri kuukaudelle projektin suhteellisen pitkän keston vuoksi. Ajankäyttösuunnitelma piti suurin piirtein paikkansa koko projektin ajalta. Opinnäytetyön suunnitteluun meni hieman suunniteltua enemmän aikaa, sillä projektisuunnitelman tekeminen kesti kauemmin kuin oli odotettu. Opinnäytetyön raportin kirjoittamiseen käytettiin myös hieman suunniteltua enemmän aikaa, sillä opinnäytetyötä korjailtiin useaan otteeseen.

Projektintekijät ovat itse tyytyväisiä projektin toimintaosuuden sisältöön sekä käytännön suunnitteluun ja toteutukseen. Projektin kirjallisen tuotoksen saattaminen lopulliseen muotoon oli haasteellista ja aikaa vievää, kuten ennalta osattiin odottaa. Kaikista pienistä vastoinkäymisistä selvittiin ja projekti kokonaisuudessaan oli hyvin sen kaltaisen, kun projektintekijät olettivat sen suurin piirtein olevan.

Jos projektintekijät aloittaisivat opinnäytetyön uudestaan, projekti etenisi hyvinkin samalla tavalla. Opinnäytetyön teoriaosuuden kirjoittamisen projektintekijät olisivat aloittaneet hieman aikaisemmin. Projektin edetessä projektintekijät oppivat asiatekstin kirjoittamista ja laajojen aineistojen käsittelyä sekä lähdekriittisyyttä. Projektintekijät oppivat myös työnjakoa tasapuolisesti.

LÄHTEET

Aalto, S. 2013. Lastensuojelun avohuollon todellisuus sosiaalityöntekijöiden kuvaamana. Pro gradu - tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden laitos. Viitattu 3.11.2016. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20131006/urn_nbn_fi_uef-20131006.pdf

Aaltonen, H. & Kotiranta, M. 2015. Nuorten mielenterveyskuntoutujien sosiaalisten taitojen tukeminen liikunnan ja kulttuurin avulla. AMK-opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Viitattu 7.11.2016. <https://www.theseus.fi/handle/10024/103023>

Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R., Vilén & M., Söderström, W. 2003. Nuoren aika. Porvoo: Wsoy.

Aalto-Setälä, T. & Marttunen, M. 2007. Nuoren psyykinen oireilu – häiriö vai normaalia kehitystä? Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim. 2, 207-213. Viitattu 14.5.2016 <https://www.duodecimlehti.fi>

ADHD-liiton www- sivut. Viitattu 15.5.2016. <https://www.adhd-liitto.fi/>

Andersson, S., Jonsson, P-M., Heinämäki, L., Kivipelto, M., Kotiranta, T & Vuoremaa, M. 2012. Näkökulmia arviointiin. Kaste-ohjelman valtion avustushankkeet. Juvenes Print- Tampereen Yliopisto Paino Oy. Viitattu 2.11.2016. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-649-6>

Artto, K., Martinsuo, M, & Kujala, J. 2006. Projektiliiketoiminta. Aineisto saatavissa: http://pbggroup.aalto.fi/en/the_book_and_the_glossary/projektiliiketoiminta.pdf Viitattu 16.5.2016.

Autismi- ja aspergerliitto ry:n www-sivut. Viitattu 15.5.2016. <https://www.autismiliitto.fi/>

Burleson B.R. & Greene J.O. 2003. Handbook of communication and social Interaction skills. Lontoo, Lawrence Erlbaum Ass. Viitattu 2.11.2016

Ekström, L., Leppämäki, P. & Vilèn, M. 2008. Vuorovaikutuksellinen tukeminen. Helsinki. WSOY oppimateriaalit Oy.

Haikala, I. & Mikkonen, T. 2011. Ohjelmistotuotannon käytännöt. 12. Uud. P. Helsinki: Talentum.

Heikkinen, S. 2015. Vihreää hoivaa- lasten yhteisöllinen ryhmätoiminta avohuollon tukitoimena. Pro gradu- tutkielma. Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/49015>

Heino, T., Kestilä, L. & Solantaus, T. 2011. Nuorten syrjäytyminen- epäsuotuisia polkuja aikuisuuteen. Haaste 1/2011. Viitattu 16.11.2016. <http://www.haaste.om.fi/fi/index/lehtiarkisto/haaste12011/nuortensyrjautyminen-epasuotuisiapolkujaaikuisuuteen.html>

Huttunen, M. 2015. Aspergerin oireyhtymä. Lääkärikirja Duodecim. Viitattu 15.5.2016 http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00354

Joronen, K. & Koski, A. 2010. Tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen koulu-yhteisössä. Tampere. Tampereen Yliopistopaino Oy.

Jyväskylän kristillisen opiston www-sivut. Viitattu 28.10.2016 <http://www.jko.fi>

Karlsson, L. & Marttunen, M. 2013. Nuorten mielenterveyshäiriöt. Opas nuorten parissa työskenteleville aikuisille. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Opas:25. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-647-2>

Kauppila, R. 2000. Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot - vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. Jyväskylä, Opetus 2000.

Kestilä, S. 2016. Nuoreksi aikuiseksi epävakaa kasvuympäristössä: nuorten kokemuksia arjesta selviytymisestä ja kasvuolosuhteista lastensuojelulapsena. Väitöskirja. Oulun yliopisto. <https://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526211961.pdf>

Kielinen, M., Loukusa, S., Mattila, M-L. & Moilanen, I. 2012. Autismikirjon häiriöt lapsilla ja nuorilla. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim 14, 1453-1462. Viitattu 23.10.2016. <https://www.duodecimlehti.fi>

Kinnunen, P. 2011. Nuoruudesta kohti aikuisuutta. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Viitattu 3.11.2016. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66830/978-951-44-8624-1.pdf?sequence=1P>

Käypä hoito-suositus www-sivut. ADHD (aktiivisuuden ja tarkkaavuuden häiriö, lapset ja nuoret). Käypä hoito-suositus. 2013. Suomalaisen lääkäriseuran Duodecim, Suomen lastenneurologinen yhdistys ry:n, Suomen Nuorisopsykiatrisen yhdistyksen ja Suomen lastenpsykiatriayhdistyksen asettama työryhmä. Viitattu 15.5.2016. <https://www.kaypahoito.fi>

Lastensuojelulaki. 2007. L 13.4.2007/417 muutoksineen. Viitattu 14.5.2016

Marttunen, M. 2009. Nuorten mielenterveyshäiriöt. Työterveyslääkäri. 27, 45-48. Viitattu 14.5.2016 http://www.ebm-guidelines.com/dtk/shk/avaa?p_artikkeli=ttl00585

Marttunen, M. Huurre, Karlsson, L. T. Strandolm, T. & Viialainen, R. 2013. Nuorten mielenterveyshäiriöt. Opas nuorten parissa työskenteleville aikuisille. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Opas:25. Viitattu 14.5.2016. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-647-2>

Metsävainio, M. 2013. Sosiaalinen toimintakyky – käsiteanalyttinen tutkimus. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. https://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20130084/urn_nbn_fi_uef-20130084.pdf

Nuorisolaki. 2006. L 27.1.2006/72 muutoksineen. Viitattu 14.5.2016.

Pelander, T. & Timonen-Kallio, E. 2012. Lastensuojelun ja psykiatrian rajapinnoilla. Turku. Juvenes Print Oy.

Pelin, R. 2011. Projektihallinnan käsikirja. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Peninkangas, T. 2012. Lastensuojelu osana lapsuutta - Asiakkaiden näkemyksiä lastensuojelun avohuollon tukitoimien vaikuttavuudesta. Pro gradu- tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 3.11.2016. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/38669/URN:NBN:fi:juu-201209282535.pdf?sequence=1>

Pitkänen, M. 2011. Lastensuojeluprosessi - Tapaustutkimus biologisen vanhemman kokemuksista lastensuojelun sijoitusprosessissa. Pro gradu- tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. Viitattu 3.11.2016. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20110026/urn_nbn_fi_uef-20110026.pdf

Seppälä, M. 2013. Koulutushanke apuna koulutuspaikan ja ammatin valinnassa. AMK-opinnäytetyö. Viitattu 24.11.2016. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/68604/Seppala_Milla.pdf?sequence=1

Suomen Aspergeryhdistyksen www-sivut. Viitattu 14.5.2016. <http://www.asy.fi>

THL-www-sivut. Viitattu. 11.10.2016. <https://www.thl.fi>

VirtuaaliAMK. Monimuotoinen/toiminnallinen opinnäytetyö.. Viitattu 20.11.2016. www.amk.fi/opintojaksot.

YK:n lastenoikeuksien sopimus 1 artikla. Viitattu 18.11.2016. <http://www.unicef.fi>

KYSELYLOMAKE TOIMINTAKERTOJEN SISÄLLÖSTÄ

Olemme kolme sairaanhoitaja opiskelijaa Satakunnan ammattikorkeakoulusta. Tulemme syksyllä järjestämään kuusi toimintakertaa nuorille Euran kuntaan opinnäytetyönämme.

Pyytäisimme ystävällisesti teitä ehdottamaan millaista toimintaa haluaisitte näillä kerroilla olevan?

Alla olevaan lokerikkoon voitte kirjoittaa ehdotuksenne:

Lämpimät kiitokset ja hyvää kesää! 😊

Terveisin

Aino Kivioja, Anna Ala-Kokki & Karoliina Harju

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Hyvät huoltajat,

Olemme sairaanhoitajaopiskelijat Satakunnan ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyömme Euran kunnalle. Aiheemme on erityisen tuen tarpeessa olevat nuoret ja heidän sosiaalisten taitojen tukeminen ja kehittäminen.

Syksyllä 2016 järjestämme arki- iltapäivisin sosiaalisia taitoja tukevaa ja kehittävää tekemistä nuorille 6 kertana. Alla suunnittelemamme ohjelma ja aikataulu syksylle.

Perjantai 16.9

Kokoonnumme Euran nuokkarille pelailemaan erilaisia pelejä ja leikkejä sekä tutustumaan toisiimme klo 16-18. Nuokkarilla välipala.

Tiistai 20.9

Leikkimieliset olympialaiset järjestämme Euran urheilukentällä klo 16:00, sään mukainen vaatetus ylle. Kokoonnutaan Euran urheilukentällä kello 16, osoite on Nummentie 28. Välipala kentällä.

Perjantai 23.9

Pizzan tekoa Euran nuokkarilla ja yhdessä oloa. Kokoontuminen nuokkarilla kello 16.

Tiistai 27.9

Menemme Elämää 150 vuotta sitten Eurassa-näyttelyyn. Kokoontuminen kirjastolla kello 16.

Maanantai 3.10

Nuokkarilla yhdessä oloa kello 16, mietitään yhdessä tulevaisuutta ja siihen liittyen tehdään mm. ammatinvalintatestejä. Mukaan voi ottaa myös oman tietokoneen, jos sellainen löytyy.

Perjantai 7.10

Lähdemme luontoretelle Kauttuan ruukinpuistoon. Sään mukainen pukeutuminen. Kokoontuminen ruukinpuistolla kello 16.

Mahdollisista aikataulumuutoksista tai muista ohjelmamuutoksista pyrimme ilmoittamaan mahdollisimman aikaisin ennen toimintaa.

Alla yhteystietomme, jos tulee jotakin kysyttävää otattehan rohkeasti yhteyttä.

Terveisin

Anna Ala-Kokki, Karoliina Harju & Aino Kivioja

Aino: 0440304270, aino.kivioja@student.samk.fi

Anna: 0442174089, anna.ala-kokki@student.samk.fi

Karoliina: 0451417647, karoliina.harju@student.samk.fi

PALAUTEKYSELY

Mikä fiilis jäi toimintakerroista?

Kuinka helppoa sinun oli tulla mukaan?

Kuinka helppoa sinulle oli toimia ryhmässä mukana?

Mitä muuta haluaisit sanoa toimintakerroista?

KIITOS PALAUTTEESTASI!

TIETOVISA

1. Mitä puoluetta USA:n presidentti Barack Obama edustaa?
2. Missä maassa yleisimmin käytetään saria (vaate)?
3. Milloin pidettiin Helsingin olympialaiset?
4. Luettele kaikki maanosat!
5. Mikä elin meissä muodostaa virtsaa?
6. Mikä on karkausvuosi?
7. Millainen lelu on maatuska?
8. Mikä on kaimaani?
9. Mitä on kiinteä vesi?
10. Mitä lepakko käyttää suunnistaakseen?
11. Ovatko sienet kasveja?
12. Mistä paikasta voi lähteä vain pohjoiseen?
13. Mitä tarkoittaa ellipsi?
14. Mitä balsamointi tarkoittaa?
15. Mikä on kaskelotti?
16. Mikä on kosmonautti?

Opinnäytetyön aikataulusuunnitelma

	Suunniteltu aika	Toteutunut aika
Opinnäytetyön suunnittelu	huhtikuu-lokakuu 170	huhtikuu-lokakuu 195
Lähdemateriaalin etsiminen ja siihen tutustuminen	huhtikuu-elokuu 120	huhtikuu-elokuu 110
Opinnäytetyön raportin kirjoitus	toukokuu-marraskuu 325	toukokuu-marraskuu 330
Projektin suunnittelu ja toteutus	kesäkuu-lokakuu 525	kesäkuu-lokakuu 505
Ohjauskeskustelut	toukokuu-marraskuu 10	toukokuu-marraskuu 10
Seminaarit ja niihin valmistautuminen	toukokuu-joulukuu 50	toukokuu-joulukuu 50

Taulukko 1.

Taulukko aikaisemmista opinnäytetyön aiheeseen liittyvistä tutkimuksista ja projekteista.

Tekijä, vuosi ja maa	Tutkimuksen ja projektin tarkoitus	Kohderyhmä, aineistonkeruumenetelmä tai projektimenetelmät	Intervention sisältö ja keskeiset tulokset
Timonen-Kallio, E & Pelander, T. 2012. Suomi.	Artikkelissa tarkastellaan auttamistyön etiikan toteutumista lastensuojelun ja psykiatrian tehtävänä.	Lastensuojelun ja nuoriopsykiatristen poliklinikkoiden asiakkaina olevien nuorten ja heidän huoltajiensa kokemuksia palveluiden asiakaslähtöisyydestä kyselylomakkeella. Teos on tarkoitettu oppaaksi sosiaalialan ja terveydenhuollon opiskelijoille.	Voidaan todeta, että nuorten huoltajat olivat yleisesti ottaen hyvin tyytyväisiä poliklinikkojen asiakaslähtöisyyteen. Eniten kritiikkiä sai avunsaamisen vaikeus.
Aaltonen, H. & Kotiranta, M. 2015. Suomi	Tavoitteena on tukea nuorten mielenterveyskuntoutujien sosiaalisia taitoja ja luoda heille onnistumisen kokemuksia. Tarkoituksena oli järjestää kolme liikunta- ja kulttuuriaiheista toimintakertaa.	Projektin kohderyhmänä ovat nuoret mielenterveyskuntoutujat. Projektimenetelmänä käytettiin toiminnallisia teemoja, jotka ovat liikunta ja kulttuuri.	Tuloksina voidaan todeta, että toimintakertoista oli hyötyä nuorten sosiaalisille taidolle.

Kestilä, S. 2016. Suomi	Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata nuorten kokemuksia arjesta selviytymisestä ja kasvuolosuhteista lastensuojelulapsena.	Tutkimuksessa käytetty asiakirja- ja haastattelua keruumetodina on käytetty avoimeen teemahaastatteluun pohjautuvaa kerronnallista haastattelua. Eri kunnista oli valittu 117 kriisiperhettä, nuoret olivat iältään 15-25 vuotiaita.	Tutkimuksessa todettiin, että vanhempia oli tuettu runsaasti erilaisin lastensuojelun avoimuudessa käytössä olevin preventiivisin tukimuodoilla ja tästä huolimatta perheet olivat epävakaita ja hajosivat.
Heikkinen, S. 2015. Suomi	Tutkimus on tehty Läheltä tueksi -hankkeen toiveesta ja lähtökohdista. Tutkimus tarjoaa tietoa siitä, miten ”vihreän hoivan” palvelut soveltuvat osaksi ehkäisevää ja lastensuojelun avoimuuden työtä. Tarkastellaan myös lasten yhteisöllistä ryhmätoimintaa.	Tutkimusaineisto on koottu vanhempien haastatteluista ja ryhmätoimintapaikkojen Havainnoinneista.	Tutkimuksen avulla saatiin lisää tietoa Läheltä tueksi -hankkeeseen, ryhmätoimintaan ja siihen vaikuttavista tekijöistä eri näkökulmasta (ryhmätoimintapaikkojen vetäjät, oma aika ja jakaminen, vihreä hoiva ja ryhmämuotoisuus)
Metsävainio, M. 2013. Suomi	Tutkimuksen tarkoituksena on laatia sosiaalisen toimintakyvyn käsiteanalyysi.	Tutkimusmenetelmänä käsiteanalyysi, aineistona on käytetty erilaisia julkaisuja ja tutkimuksia sosiaalisesta	Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että yksilön toimintakyvyllä on suuri merkitys ihmisen selviytymisessä arjen

	<p>Taustalla vaikuttaa tutkijan oma käsitys ja kokemus nuorten kyvystä selvittää arjesta ja halu löytää työkaluja sosiaalisen toimintakyvyn arvioimiseen.</p>	<p>toimintakyvystä, toimintakyvystä ja hyvinvoinnista sekä osallisuudesta, syrjäytymisestä ja marginaalisuudesta.</p>	<p>vaatimuksista ja yhteiskunnan asettamista odotuksista. Ihmisen hyvinvoinnin kannalta on hyvä pystyä tunnistamaan ja arvioimaan sosiaalista toimintakykyä.</p>
--	---	---	--